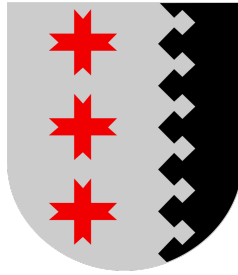


Hyvinvointiraportti 2023

Parikkalan kunta



Dokumentin sisältö

TIIVISTELMÄ

JOHDANTO

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2023

- 1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi
- 2 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi
- 3 Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö

TIIVISTELMÄ

Asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen on kunnan keskeinen rooli. Kuntalain mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Terveystieteiden mukaan kunnan on seurattava asukkaittensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Edellä mainittuihin tehtäviin ja velvoitteisiin liittyen Parikkalan kunnassa valmistellaan laaja hyvinvointikertomus kerran valtuustokaudessa. Sen tavoitteita ja toimenpiteitä seurataan ja päivitetään vuosittain osana kuntasuunnittelua. Se toimii kunnan hyvinvointijohtamisen, strategiatyön, talouden ja toiminnan suunnittelun, arvioinnin sekä raportoinnin työvälineenä.

Hyvinvointikertomus jakaantuu hyvinvointisuunnitelmaan ja hyvinvointiraporttiin, joista jälkimmäinen on päivitetty koskemaan vuotta 2023.

JOHDANTO

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma ovat lakisääteisiä kuntajohtamisen työvälineitä, jotka toimivat kunnan strategiatyön, toiminnan ja talouden suunnittelun sekä poliittisen päätöksenteon yhtenä perustana ja toimeenpano-ohjelmalla. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kaikkien kunnan palvelualueiden ja toimijoiden yhteinen tehtävä. Kun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut siirtyivät maakunnalliselle hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tulee olemaan keskeisessä asemassa tulevaisuudessa. Kuntien rooli ja vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoinnissa ja johtamisessa jatkuu ja vahvistuu kuntiin jäävien palveluiden osalta. Hyvinvointialueille puolestaan on säädetty vastaava velvoite sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden osalta. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden ei ole tarkoitus olla tyhjentävä esitys kaikesta siitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työstä, mitä Parikkalassa tehdään tai suunnitellaan tehtäväksi.

Terveyden edistäminen on yksi keino terveyden ja hyvinvoinnin saavuttamisessa. WHO (1986) on määritellyt terveyden edistämisen toiminnaksi, jonka tarkoituksena on parantaa ihmisten mahdollisuuksia huolehtia omasta ja ympäristönsä terveydestä. Hyvinvointialueen ja kuntien perustehtävänä on tukea asiakasta edistämään omatoimisesti hyvinvointiaan ja terveyttään ja tarjota hänelle palvelutarpeeseen perustuvat ja vaikuttavat palvelut. Lähtökohtana on kokonaisvaltainen toimintakyky elämässä. Alueellista hyvinvointityötä tehdään kuntien hyvinvointitiimien, järjestöjen ja eri yhteistyökumppaneiden kanssa tiivissä yhteistyössä. Eri toimenpiteillä ja viestinnällä edistetään väestön hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn lisäämistä, kansantautien, tapaturmien ja muiden terveysongelmien vähentämistä sekä väestöryhmien välisten terveyserojen vähentämistä, syrjäytymisen ehkäisyä sekä osallisuuden lisäämistä.

Hyvinvointialueen tehtävä on alueellisen hyvinvointikertomuksen kokoaminen, hyvinvointityön ja verkostojen koordinointi (THL, 2019). Etelä-Karjalan hyvinvointialueella toimintaa koordinoi Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yksikkö (EKHVA). Hyvinvointikertomus on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja eriarvoisuuden vähentämisen strategisen johtamisen työkalu ja yhteistyön väline kuntien ja hyvinvointialueen välillä. Se on asiakirja, jonka laativat eri hallinnonalojen asiantuntijat yhdessä. Parikkalassa laadittu ja tähän asiakirjaan päivitetty hyvinvointikertomus vuodelta 2023 on katsaus kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen sekä niihin vaikuttaviin tekijöihin, suunnitelma kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisestä ja arviointi toteutuneesta hyvinvoinnin edistämistoiminnasta sekä hyvinvointipolitiikasta.

Toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle Hyvinvointikertomuksen vuosiraporteissa, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmistettava laajempi hyvinvointikertomus- ja suunnitelma, joka kytketään kunnan toiminnan ja talouden suunnitteluun. (THL, 2017.). Tähän hyvinvointiraporttiin on koottu viiden vuoden kehitys kiteytettynä pääpiirteittäin ja arviointi siitä, kuinka tavoitteet toteutuivat. Parikkalan kunnan asukkaiden hyvinvoinnin tilaa tarkastellaan SotkaNet - tietokannasta kerättyjen hyvinvointiin liittyvien indikaattoreiden avulla. Indikaattoreista on ollut käytettävissä pääosin vuosien 2017–2022 tunnusluvut, joiltakin osin lukuja on myös vuodelta 2023. Indikaattorivalinnat perustuvat sähköisen hyvinvointikertomuksen perusindikaattoreihin sekä Terveyden ja hyvinvointi laitoksen (THL) minimitietosisältö indikaattoreihin. Vertailupohjana on käytetty koko maan ja Etelä-Karjalan kaikkien kuntien: Imatra, Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Parikkala, Ruokolahti, Rautjärvi, Savitaipale ja Taipalsaari indikaattoreita niissä indikaattoreissa, missä ne ovat olleet saatavilla.

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2023

Parikkala on liikkujien kunta

Liikuntatoimi kirjasi vuonna keskimäärin liki 500 liikuntakertaa per kuukausi. Liikuntatapahtumat keräsivät aiempaa vähemmän osallistujia, mutta ryhmissä liikkui porukkaa lähes entiseen tapaan. Uusina ryhminä Parikkalassa alkoi Liiqquu- leikkipuistojumppa® sekä Pilates. Lisäksi hyvinvointikoordinaattorin avuksi koulutettiin 4 Vertaisohjaajaa. Pyöräily piti pintansa kuntalaisten harrastuksena ja Parikkalahalli on ollut aktiivisessa käytössä niin järjestöjen kuin kuntalaistenkin toimesta. Kunnan kolme kuntosalia antavat kohtuulliset puitteet kohentaa lihaskuntoa iästä tai toimintakyvystä riippumatta. Laturetket ympäri kuntaa saivat hiihdon harrastajat liikkeelle ja koulun hiihto- sekä YU-kisat keräsivät taas iloisen joukon ala-asteikäisiä kisaamaan.

Liikkuvan ja aktiivisen Parikkalan tuleekin elvyttää aiempi hyvä yhteistyö ja lisätä monisuuntaista tiedon kulkua eri tahojen välillä, sekä eri järjestöjen keskenään että kuntasektorin kanssa. Tulevaisuudessa kuntalaisten on otettava entistä enemmän myös vastuuta omasta terveydestään. Resepti siihen on tuttu, mutta ei niin helposti toteutettava: liikunta, ravinto ja lepo. Hyvinvointia ja viihtymistämme asuinpaikkaamme kohtaan lisäämme myös osallistumalla eri yhdistysten toimintaan, talkoisiin tai yhteisiin tapahtumiin sekä käyttämällä paikkakuntamme palveluita ja tuotteita.

Nuorisotyö toimii aktiivisesti koko kunnan alueella

Parikkalassa toimii kolme nuorisotilaa, jotka palvelevat ala-asteikäisestä aina täysi-ikäisyyteen saakka. Nuorisotila Kimu sijaitsee Parikkalan keskustassa. Kimun tilaa käytetään myös perhekahvilatoiminnassa, etsivän nuorisotyön iltapäivissä sekä ikääntyville tarkoitettussa Arjen Olohuoneessa. Nuorisotila Myllyssä Saaren Akonpohjassa kokoontuvat 13-18 vuotiaat nuoret aina tiistai-iltapäivisin ja Uukuniemen vapaa-aikatalolla sijaitsevassa Nuotassa joka toinen torstai-ilta. 4. luokkalaisista aina 17- vuotiaisiin saakka unohtamatta Kirjolan koulun uusia lukiolaisia, joille oli oma Kimu-päivä. Kimussa nuorisotyön toiminta on ollut vilkkainta. Yhteensä nuorisotiloissa oli 625 kävijää. 263 Nuorisotyö vastaa lisäksi ala-asteikäisten kerhotoiminnasta (Pikku-Kimu, Pikku-Mylly, Mini-Kimu ja Tyttöklubi), leirien ja perhekahvilan retkistä, PNTK:n toiminnasta sekä uusien oppilasryhmien ryhmäytyspäivistä.

Nuorisotyön suositut lasten leirit sekä Parikkalan keskustassa että Saarella täyttyivät nopeasti. Kesällä 2023 järjestettiin kaksi leiriä. Yhteensä leireille osallistui 225 lasta. Nuorisotyön tapahtumat keräsivät lapset ja nuoret yhteen. Lisäksi Pore- leiri järjestettiin syyslomalla, jonka lisäksi oli vielä viisi leiriä, joista kaukaisin Erasmus-vaihdon puitteissa Espanjassa. Vuonna 2023 tapahtumia oli 7, joihin osallistui hieman liki 600 lasta tai nuorta. Suosituimpia tapahtumia olivat mm. discot, mäenlaskutapahtuma sekä nuorten Linnan juhlat, joissa oli mukana myös rautjärveläisiä nuoria. Koulun nuorisotyö osallistuis myös ala- ja yläkoulun ryhmäytyksiin, teematunteihin, liikuntapäiviin, retkiin ja leireille. Retkiä nuorisotyö järjesti mm. Tahkolle, Linnanmäelle, Kaamospuhallukseen (Lappeenranta) ja Studiamessuille (Helsinki). Keväällä Parikkalan ja Rautjärven yhteistyössä tehdyn Erasmus-vaihdon aikana Cabanasin ja Villaluenga de la Sagan nuoret saivat tutustua etelä-karjalaisten nuorten elämään sekä suomalaisiin tapoihin. He saivat mmm. leipoa karjalanpiirakoita sekä kokeilla pilkkimistä ja tutustua paikalliseen kierrätystoimintaan Goodwillin toimintakeskuksella.

Parikkalan oma etsivä nuorisotyöntekijä ja uusi koulun nuorisotyöntekijä aloittivat syksyllä 2023. Etsivä nuorisotyö on vapaaehtoista ja luottamuksellista, kiireetöntä ja turvallista yhdessä nuoren kanssa tehtävää työtä, jossa etsitään ratkaisuja nuoren pulmiin ja kysymyksiin. Tavoitteena on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria sellaisten palvelujen ja tuen piiriin, joilla edistetään heidän kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja elämänhallintaa. Samoin nuoria autetaan pääsemään koulutukseen ja löytämään työtä sekä saavuttamaan tarvitsemansa palvelut.

Etsivän tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa. Parikkalassa etsivä nuorisotyöntekijä on ollut näkyvillä koulussa, nuorten illoissa, kahviparkeissa/välitunneilla, retkillä ja erilaisissa tapahtumissa. Kouluissa tehtävät oppilaiden ryhmätykset ja tukioppilastoiminta on helppo tapa tehdä etsivää tutuksi. Etsivä on osallistunut Aikalisätoimintaan, joka on kaikille kutsuntaikäisille nuorille tarkoitettua tukitoimintaa kutsuntapäivänä. Takaisin pinnalle- hanke alkoi 2.5.2022, jolloin saatiin koulunuorisotyön sekä etsivän nuorisotyön järjestämät kahviparkit yläkouluille ja lukiolle. Nuorisotyön tärkeänä osana on järjestää myös mielenterveys ja ehkäisevän päihdetyön tapahtumia yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa sekä olla tukena nuorten kesätöiden hakemisessa. Nuorisotyö tekee tiivistä yhteistyötä myös hyvinvointikoordinaattorin kanssa.

Jatkossa nuorisotyötä raportoidaan ja tilastoidaan nuoDO-järjestelmän avulla

Kuntaliitto sai Opetus- ja kulttuuriministeriöltä erityisavustuksen nuorisotalon valtakunnallisen toiminnan kehittämiseen. Maksuttoman järjestelmän tavoitteena tuottaa paikallista tietoa nuorisotyöstä. Järjestelmän avulla kunnallista nuorisotyötä kyetään kuvaamaan aiempaa monipuolisemmin ja työtä koskeva päätöksenteko perustuu entistä vahvemmin paikalliseen ja kansalliseen tietoon. Tavoitteena on, että järjestelmä on käytössä erikokoisissa kunnissa ympäri Suomen. Parikkalassa järjestelmä on ollut käytössä 2024 alusta alkaen.

Liikkuva päiväkotitoiminta - varhaiskasvatusta tähtää liikkuviin lapsiin

Alla varhaiskasvatuksen toiminnan tunnuslukuja, joita ei löydy indikaattoreista:

Toiminnan tunnusluvut (perustelutietoja)

Hyödyke ja mittayksikkö	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama	Tot-%
Hoitopaikat kpl	121	121	130		
Läsnäolopäivät kpl	20 176	20 099	18 921		
Lapsia hoidossa 31.12.	126	130	117		
- joista erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevia % *)	5	22	4,27		
Menot €/ läsnäolopäivä **)	104,20	87,24			
Käyttöaste päiväkodit, %	74,05	85	62,31		
Lasten kotihoidontuki, lapsia	40	40	21		

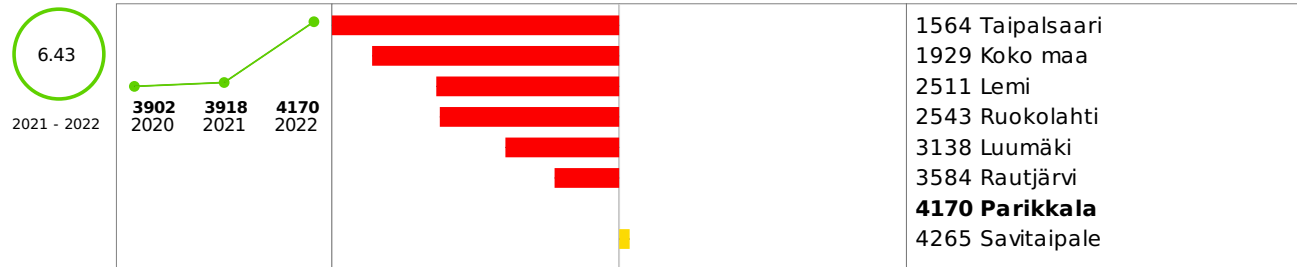
1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Muutoksia tarkasteltaessa trendistä poikkeaviin yksittäisten vuosien tuloksiin täytyy suhtautua kriittisesti. Mitä pienempi kunta on sitä todennäköisempää on satunnainen vaihtelu. Mikäli kunnassa on noin 100 vastaajaa, muodostaa yksi vastaaja yhden prosenttiyksikön. Muutoksen tulisi olla pienessä (alle 100 vastaajan) kunnassa vähintään 5 prosenttiyksikköä, jotta siihen kannattaa kiinnittää huomiota. Suuremmissa kunnissa jo 2 prosenttiyksikön muutos on merkittävä.

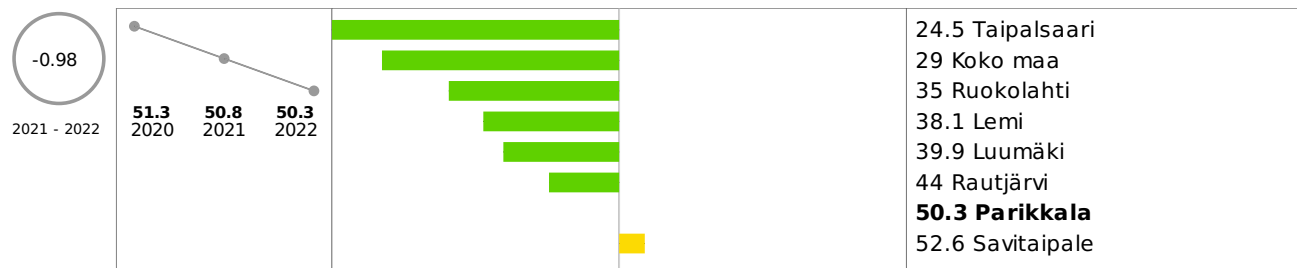
Talous

Tulot

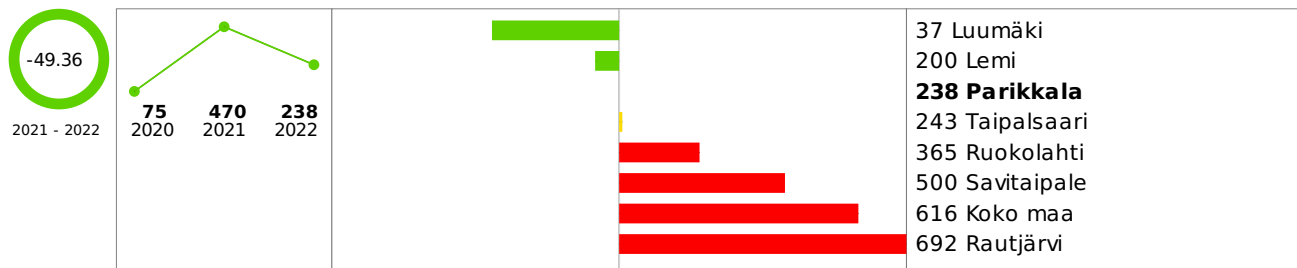
Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas



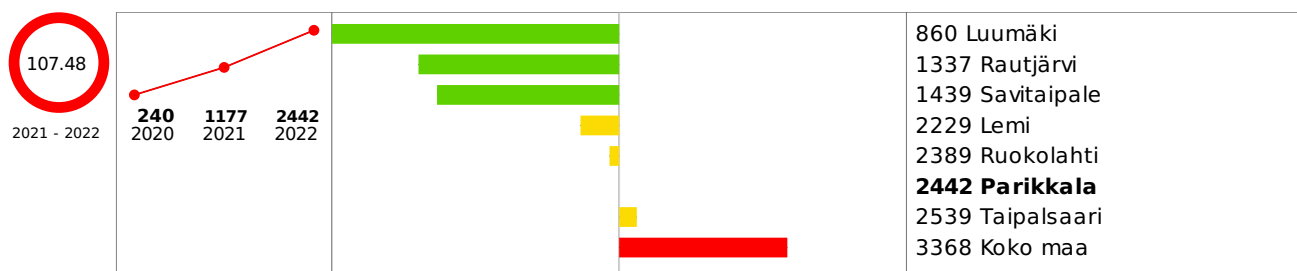
Valtionosuudet, % nettokustannuksista



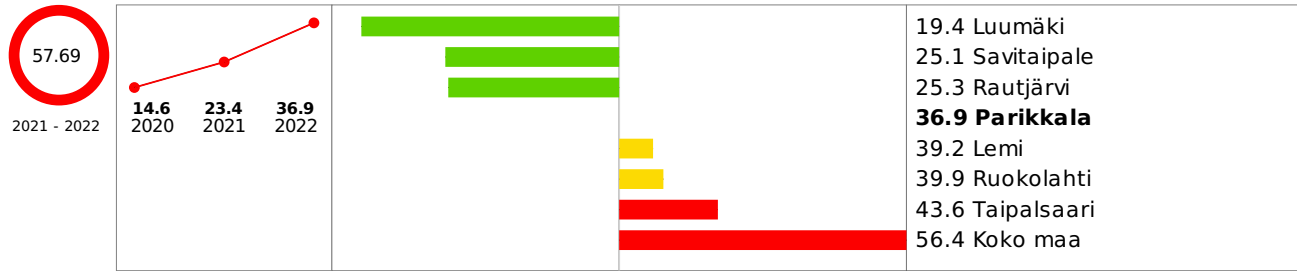
Vuosikate, euroa / asukas



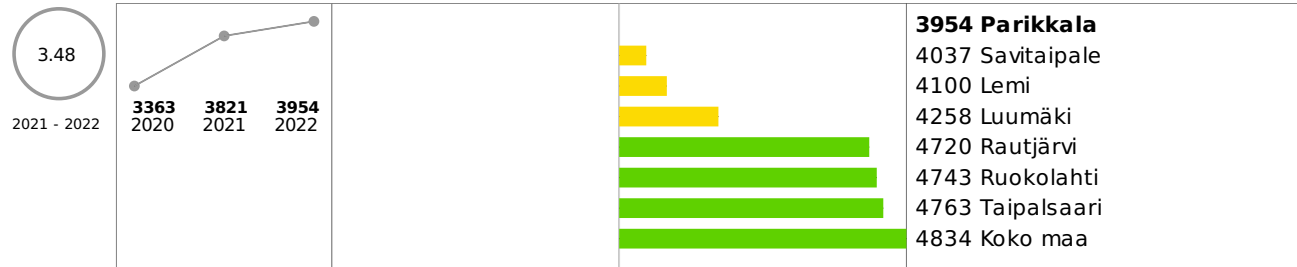
Lainakanta 31.12., euroa / asukas



Suhteellinen velkaantuneisuus, %

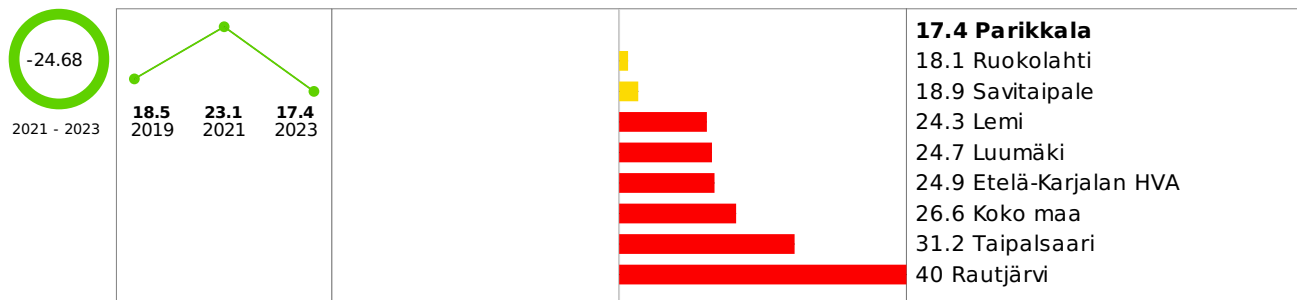


Verotulot, euroa / asukas

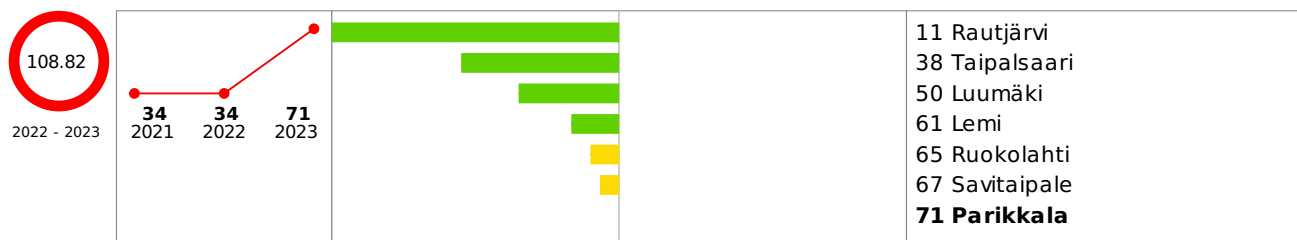


HYTE-kerroin

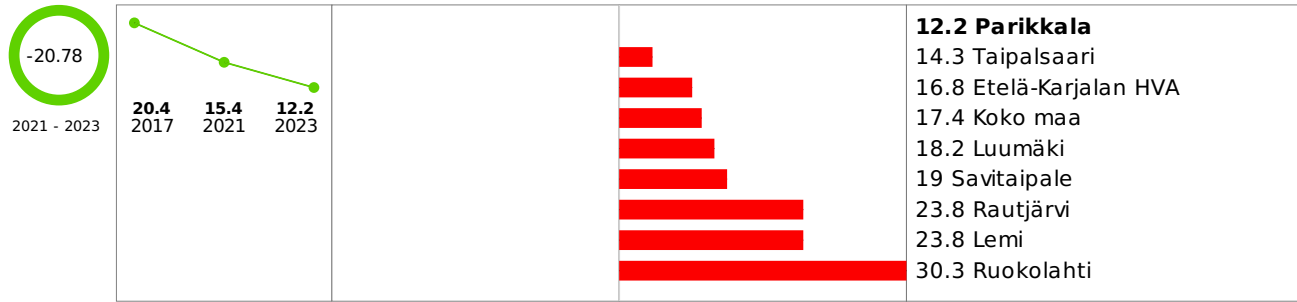
Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista



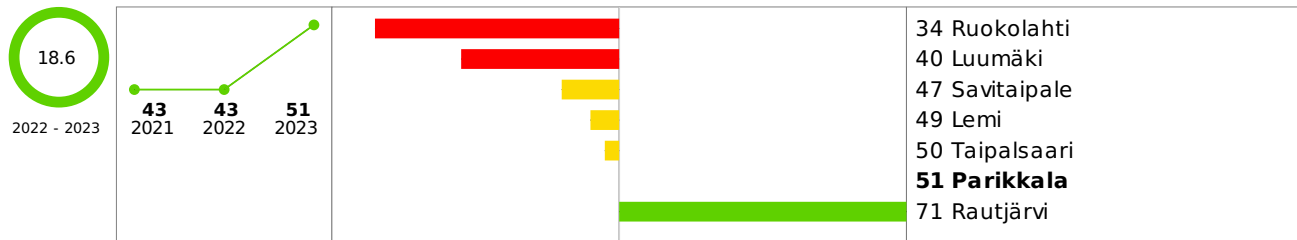
Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-indikaattori



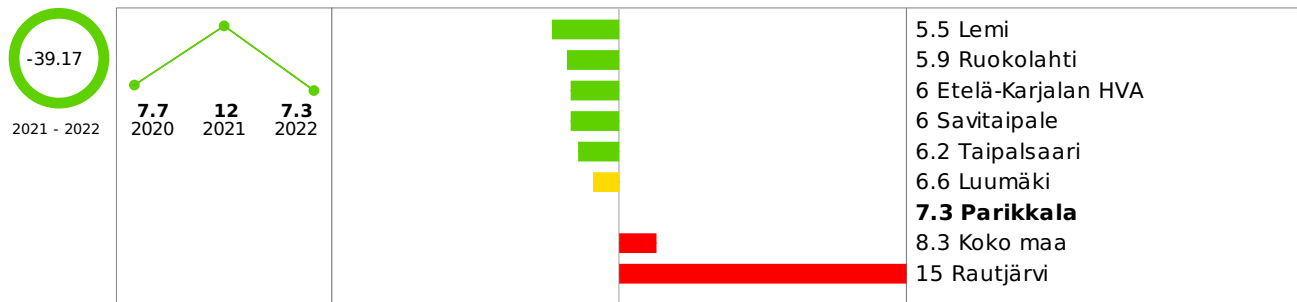
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista



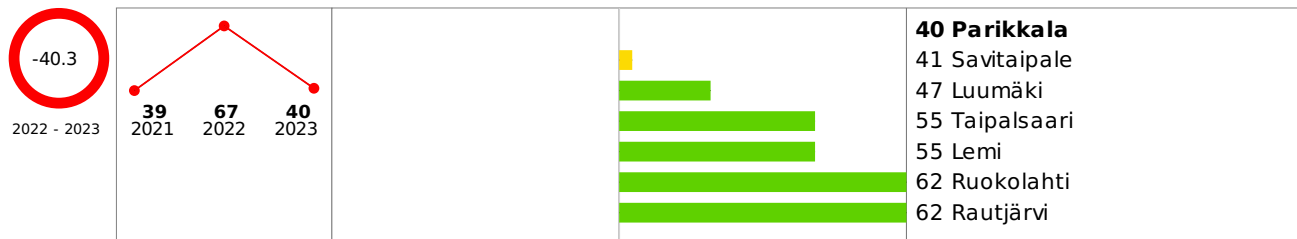
Ylipaino, skaalattu HYTE-indikaattori



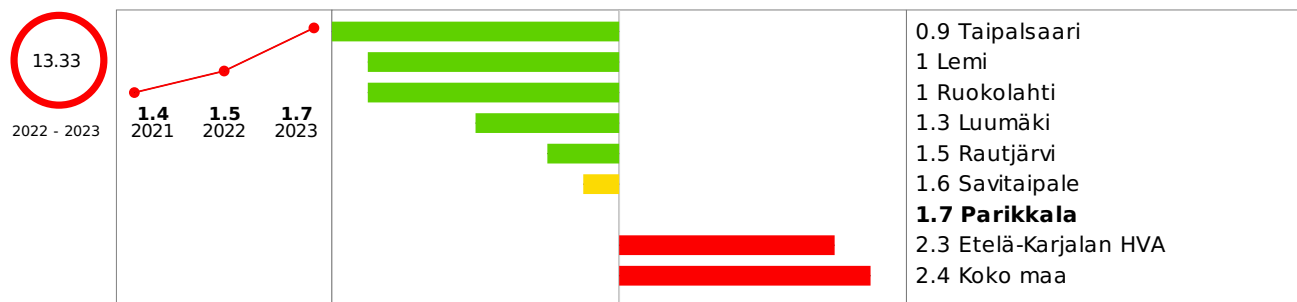
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä



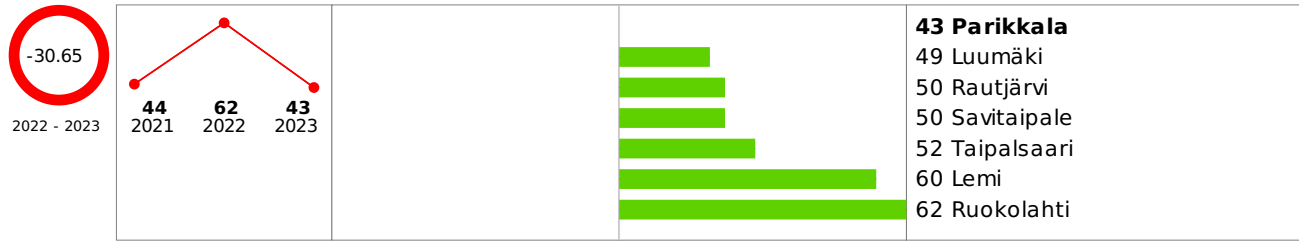
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori



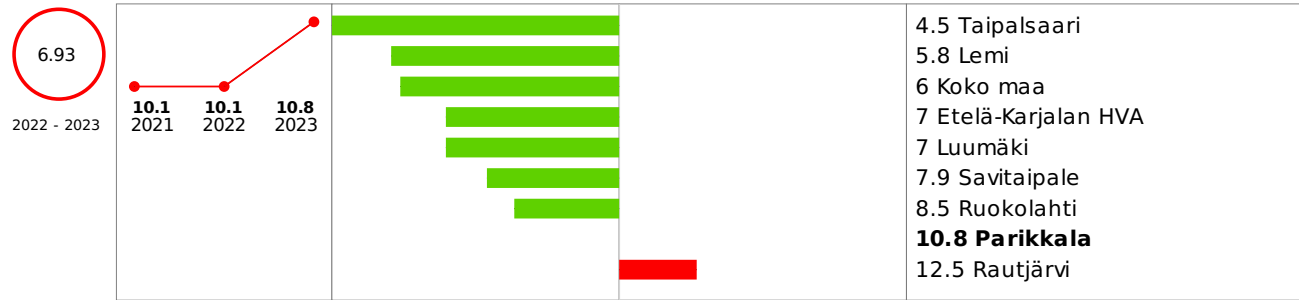
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä



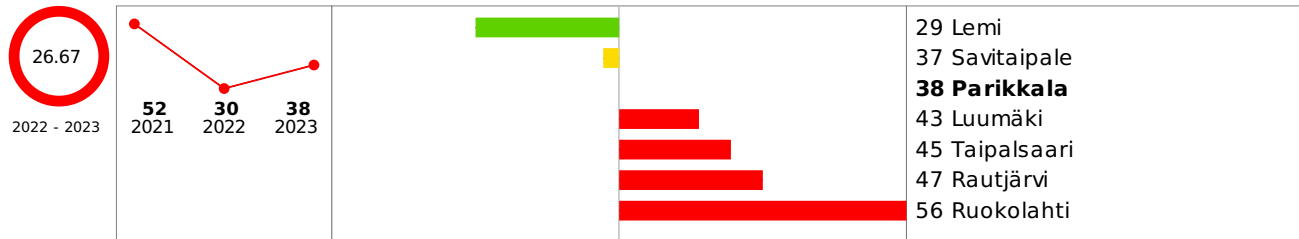
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori



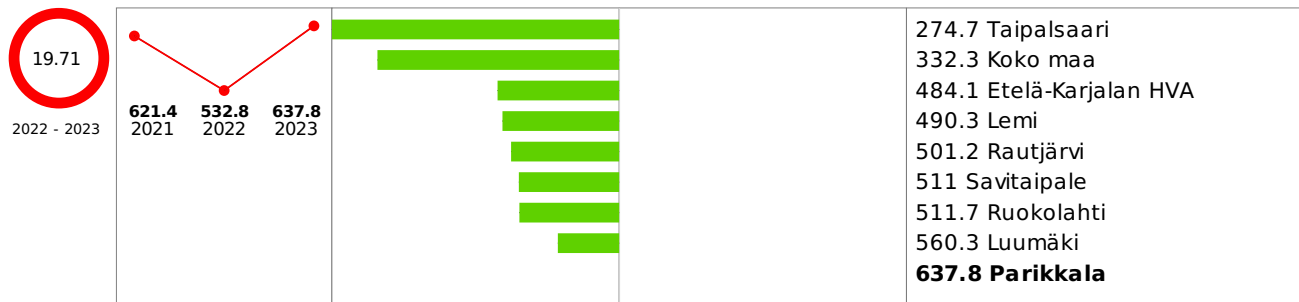
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä



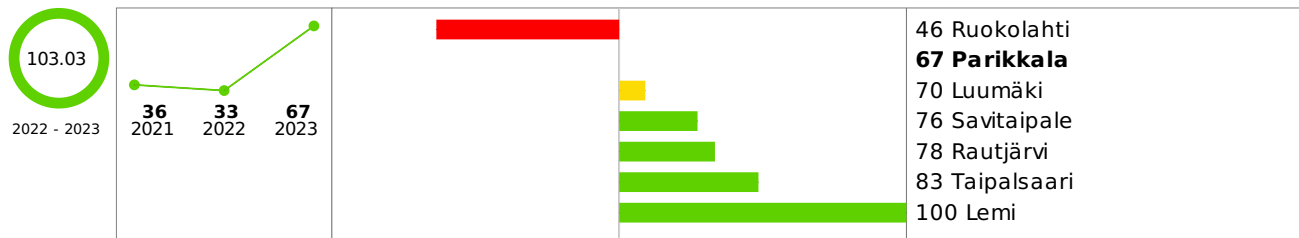
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori



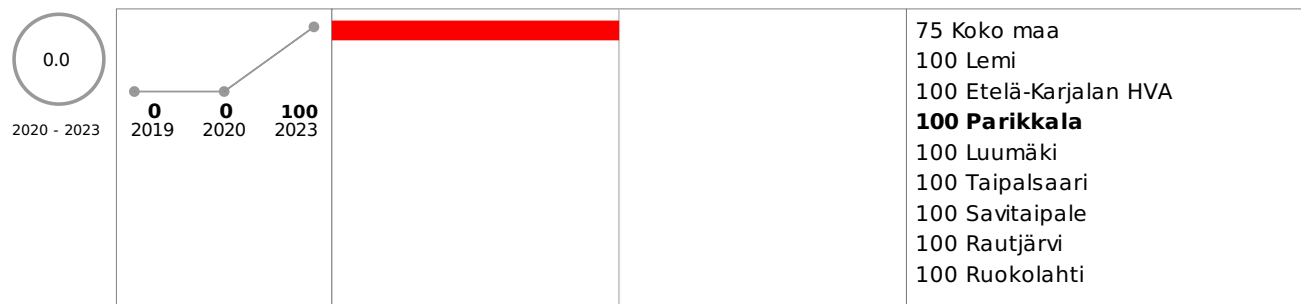
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä



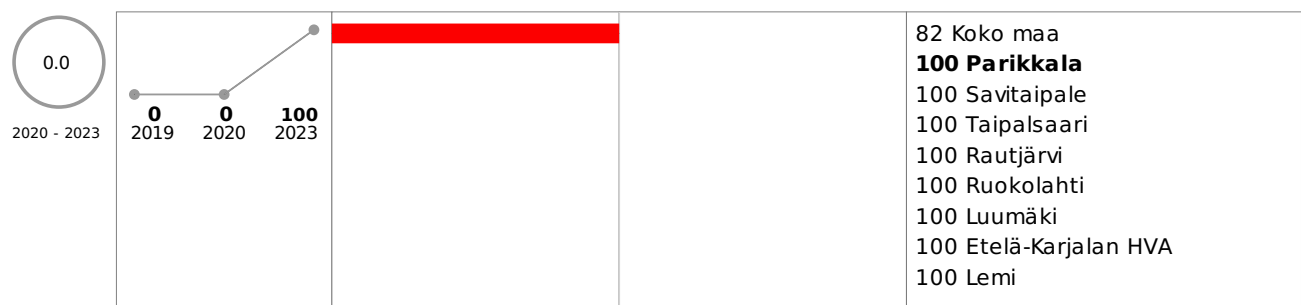
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori



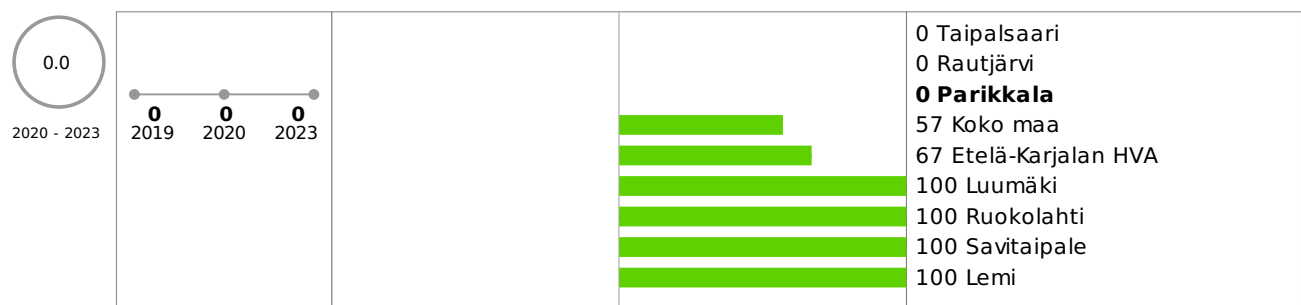
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista



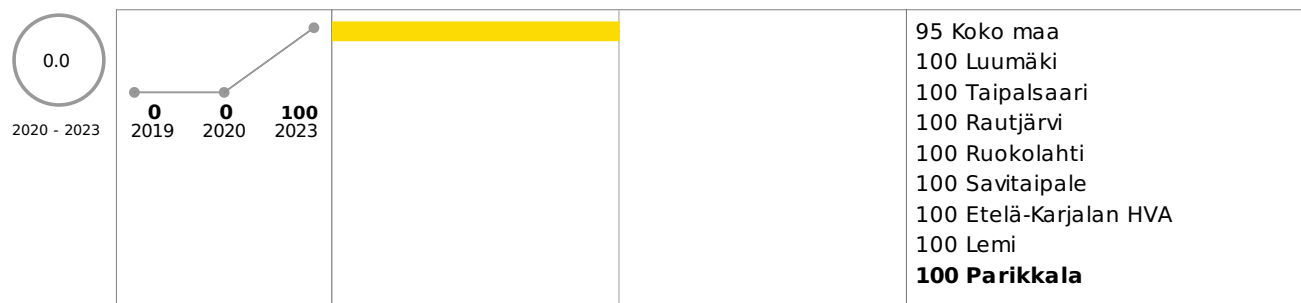
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista



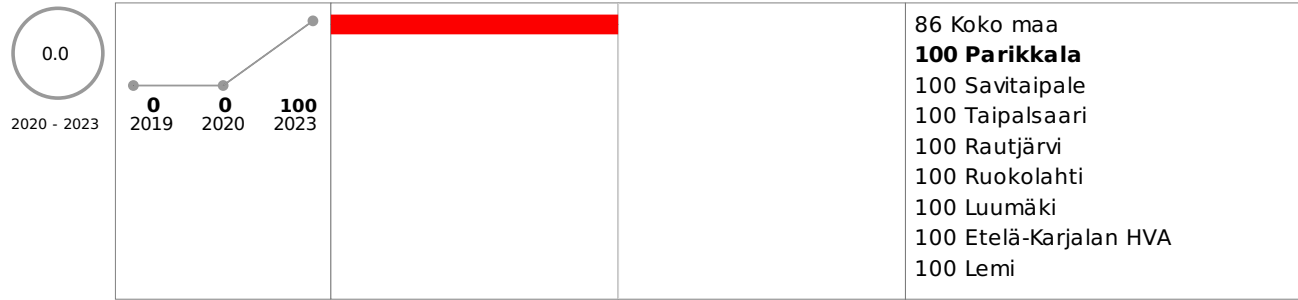
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen



Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä



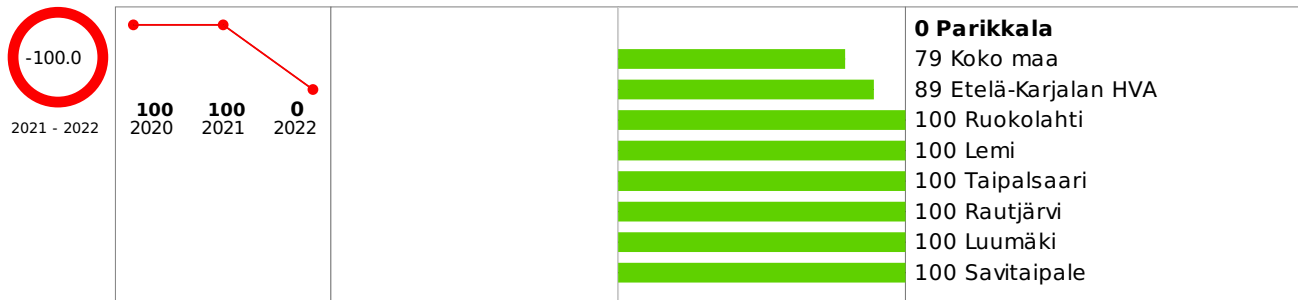
Kunnan palveluluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja



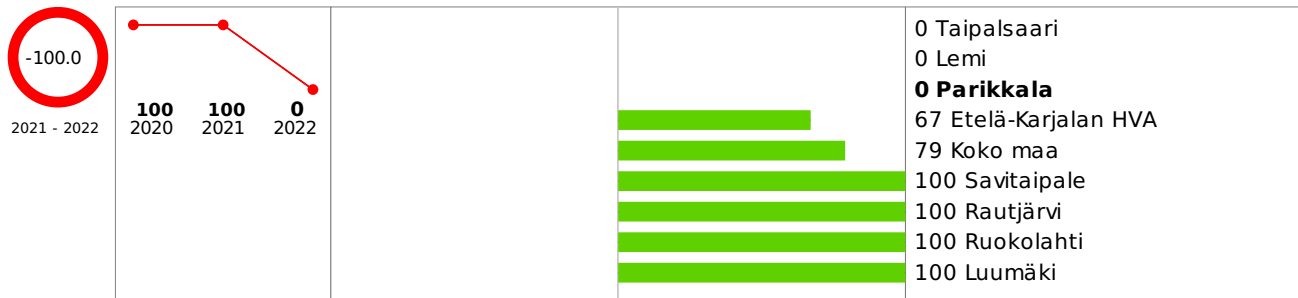
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa



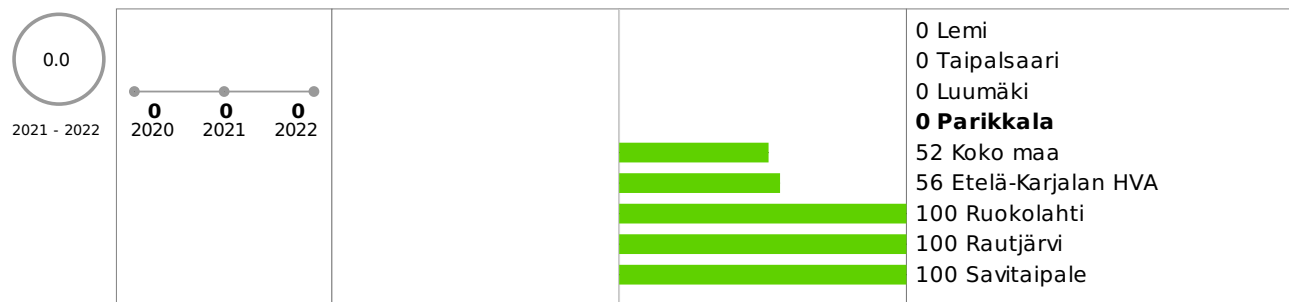
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen



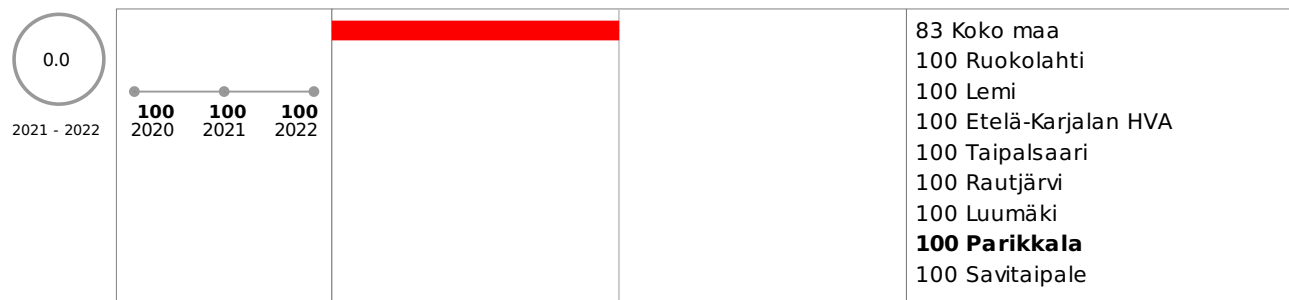
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille



Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin



Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä



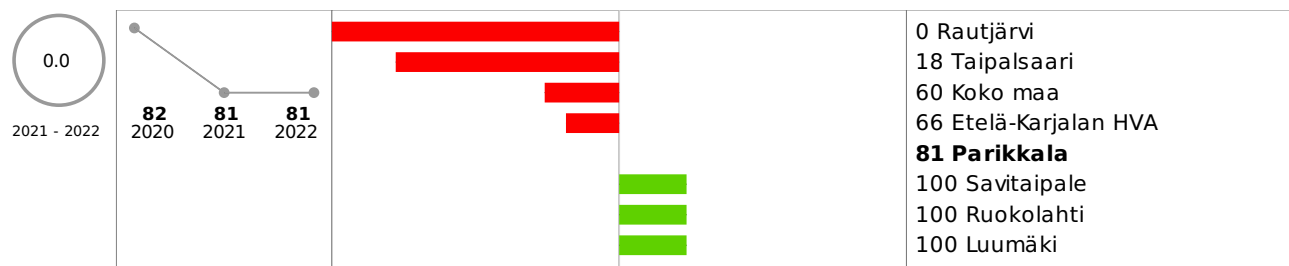
Kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus



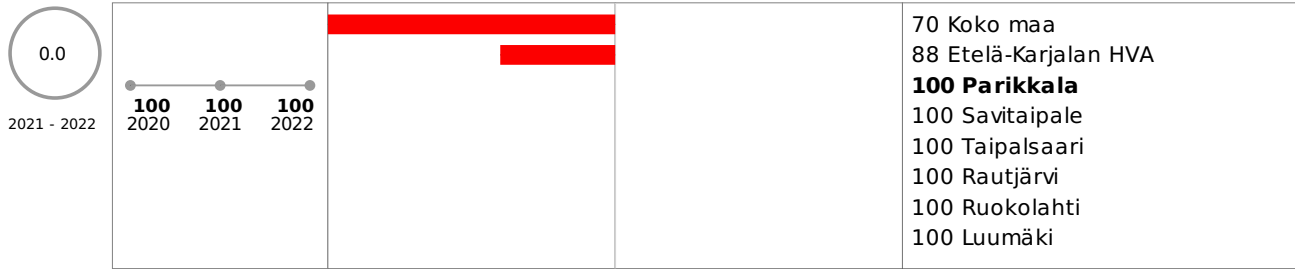
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa



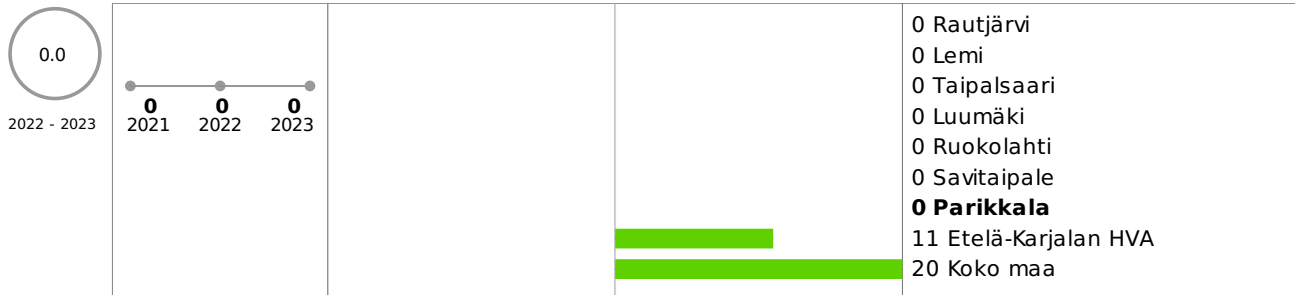
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit



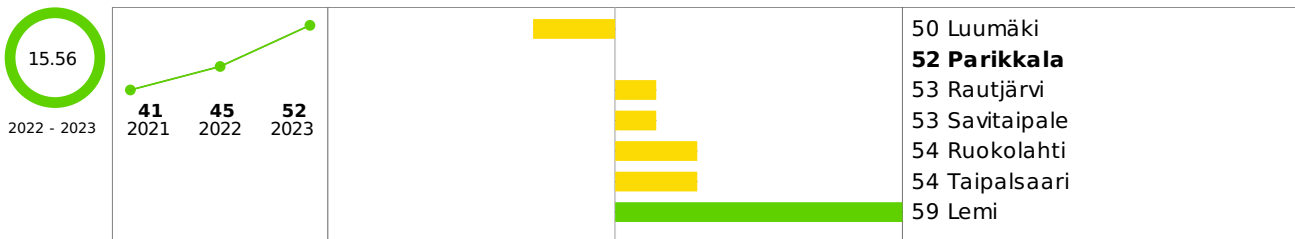
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä



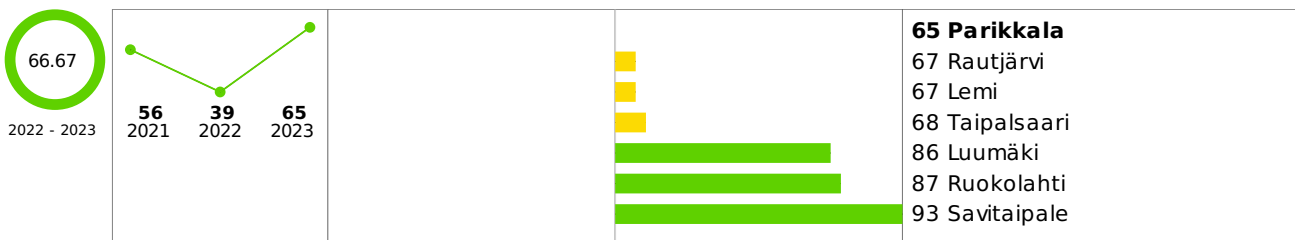
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä - TEA, pistemäärä



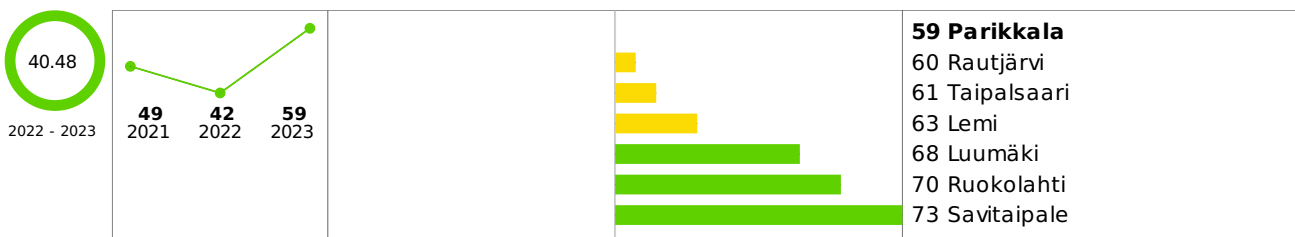
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)



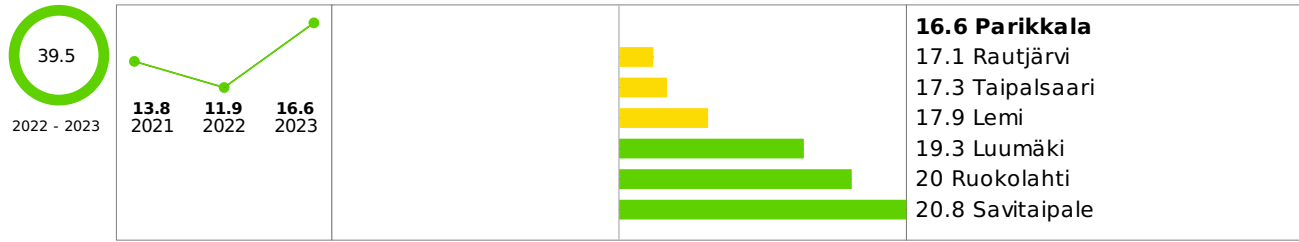
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)



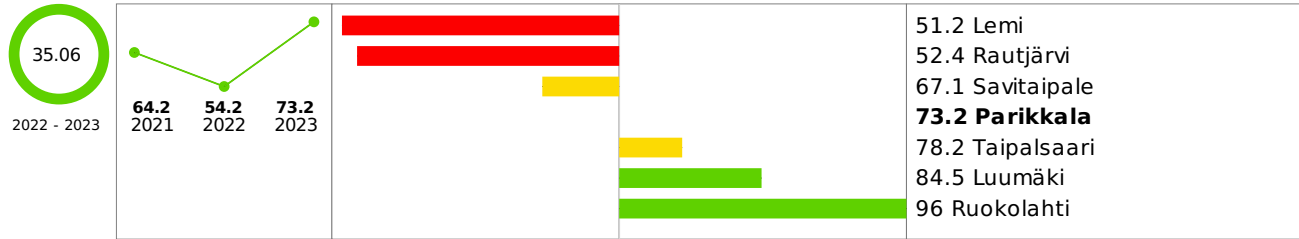
HYTE-kerroin, 0 - 100



HYTE-kerroin euroa / asukas



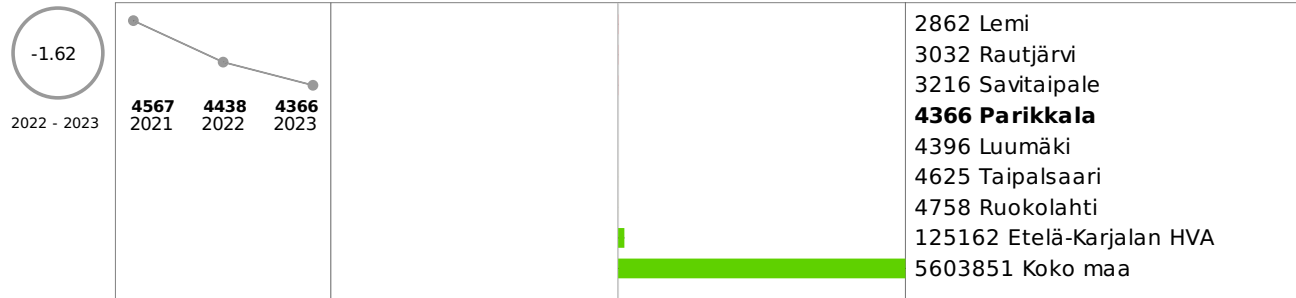
HYTE-kerroin, 1 000 euroa



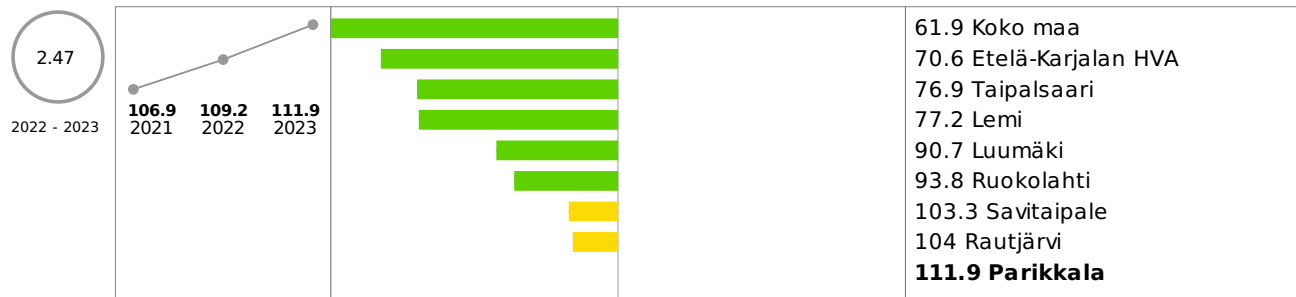
Elinvoima

Väestö

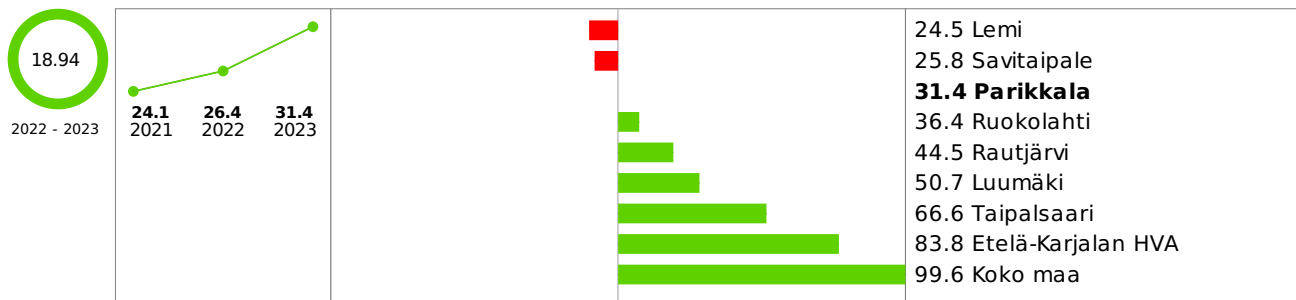
Väestö 31.12.



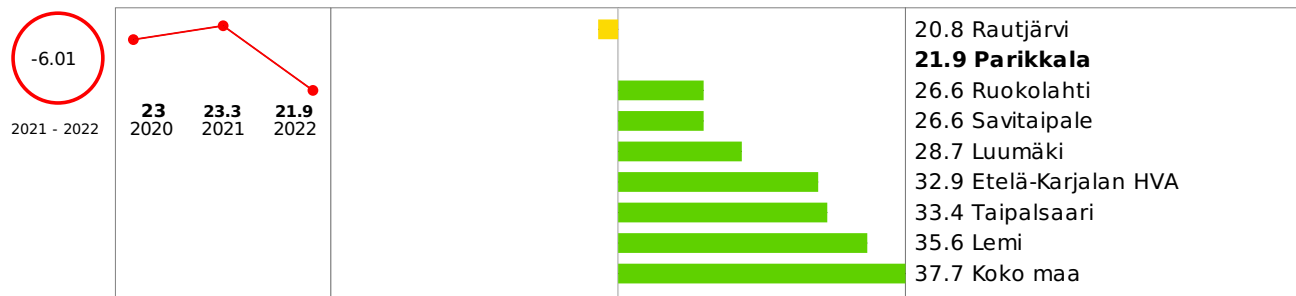
Huoltosuhte, demografinen



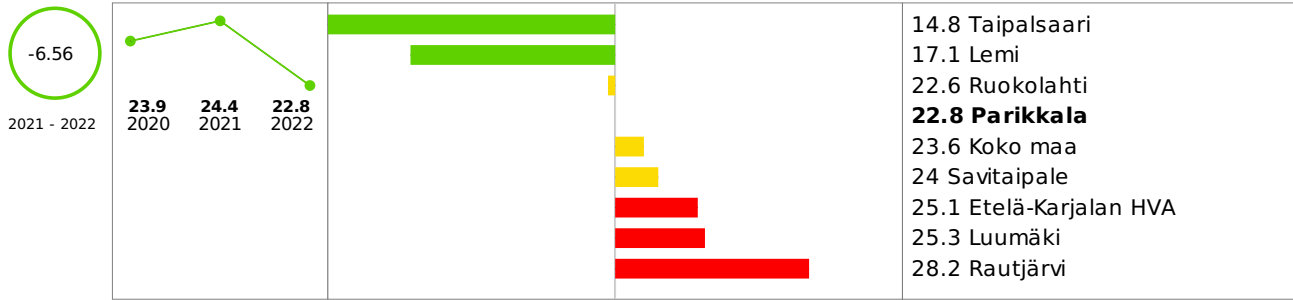
Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta



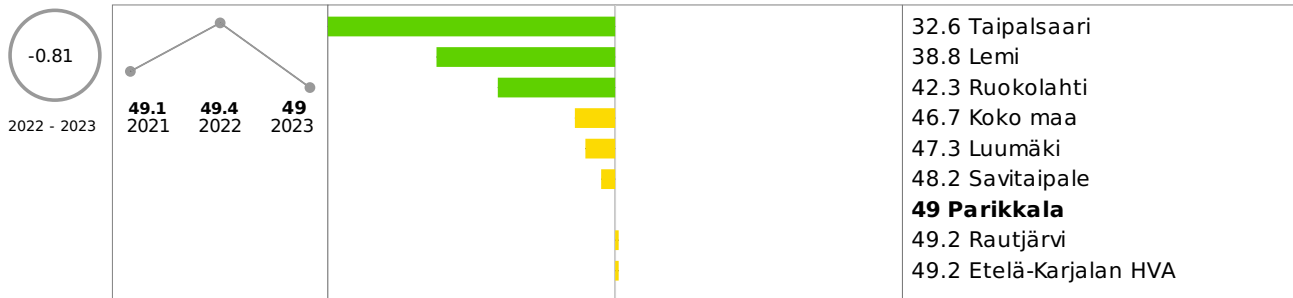
Lapsiperheet, % perheistä



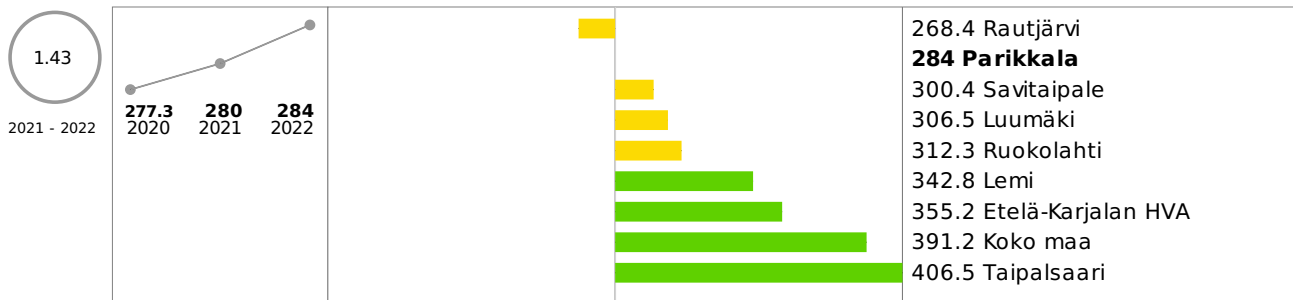
Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä



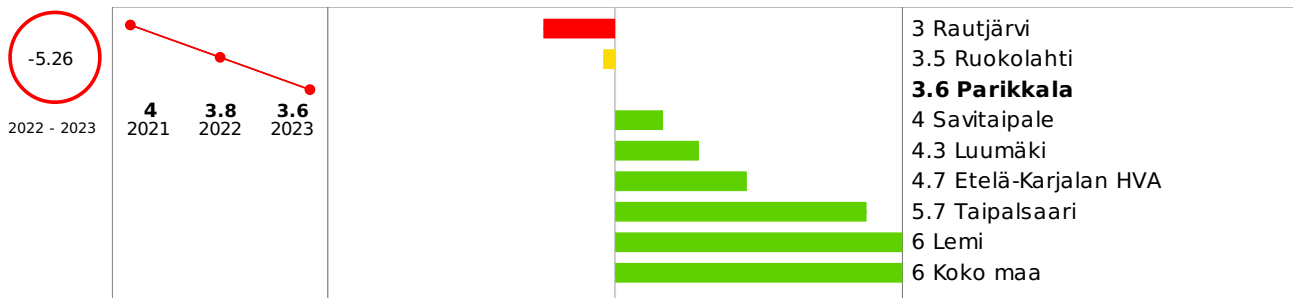
Yhden hengen asuntokunnat, % asuntokunnista



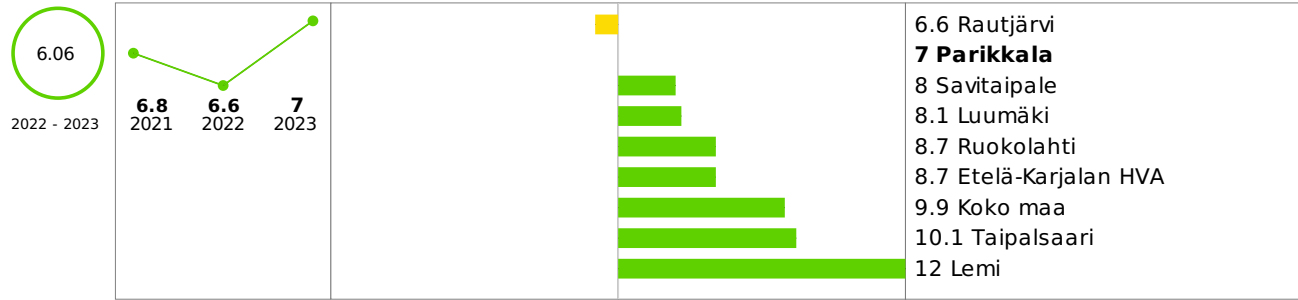
Koulutustasomittain



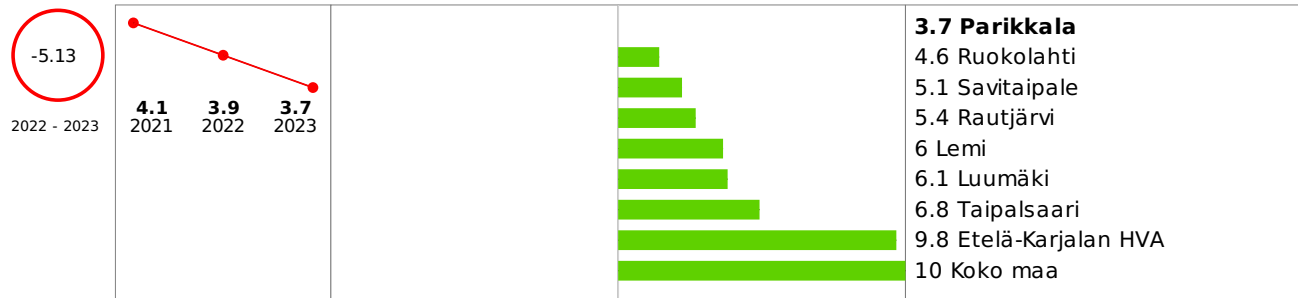
0 - 6-vuotiaat, % väestöstä



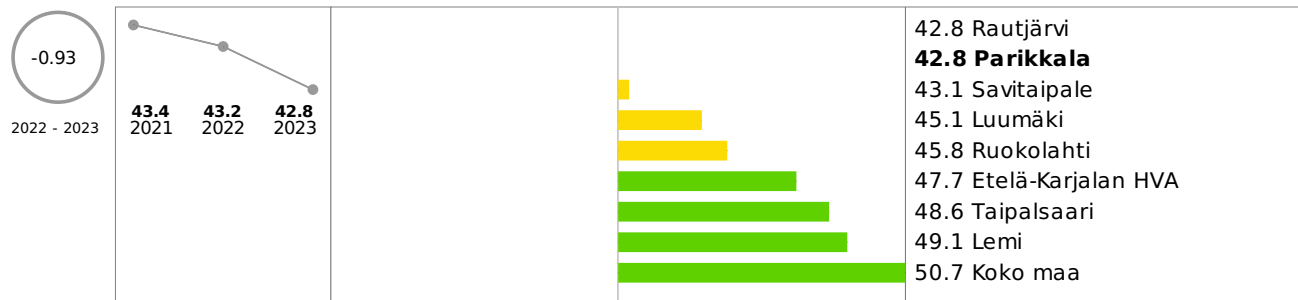
7 - 15-vuotiaat, % väestöstä



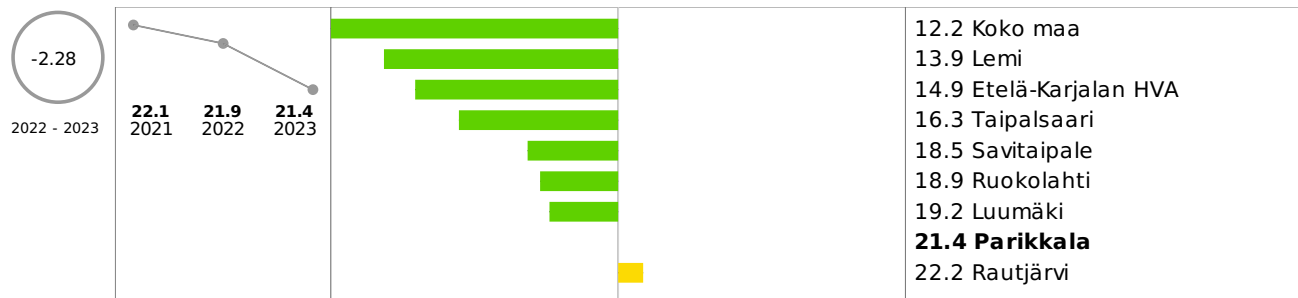
16 - 24-vuotiaat, % väestöstä



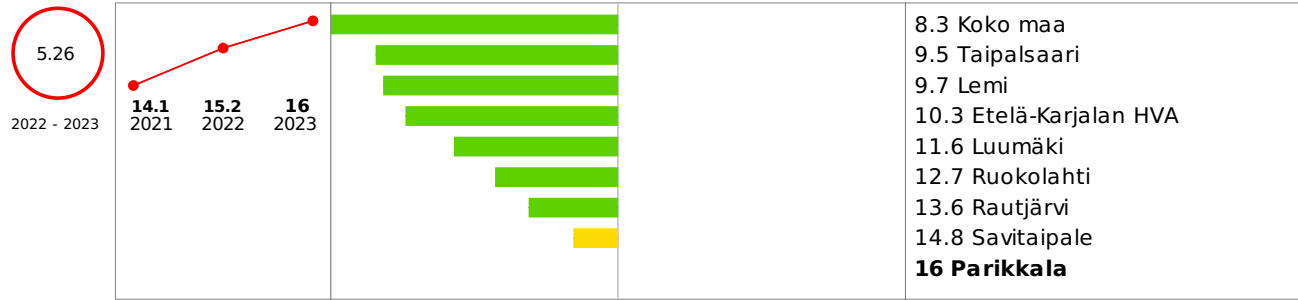
25 - 64-vuotiaat, % väestöstä



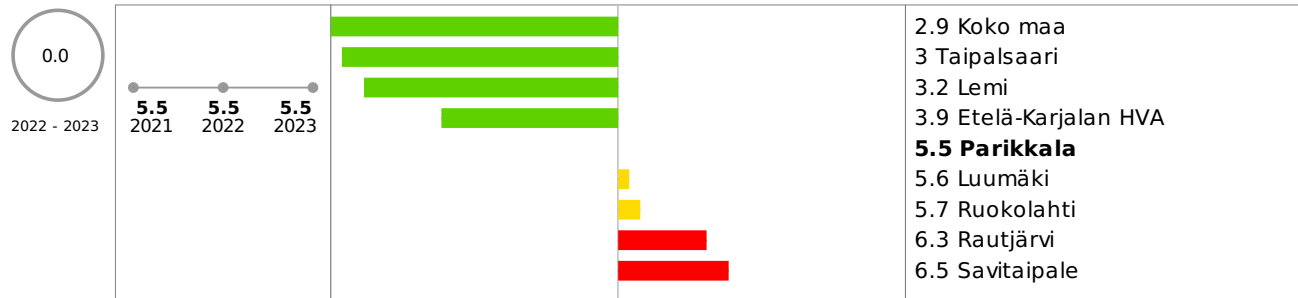
65 - 74-vuotiaat, % väestöstä



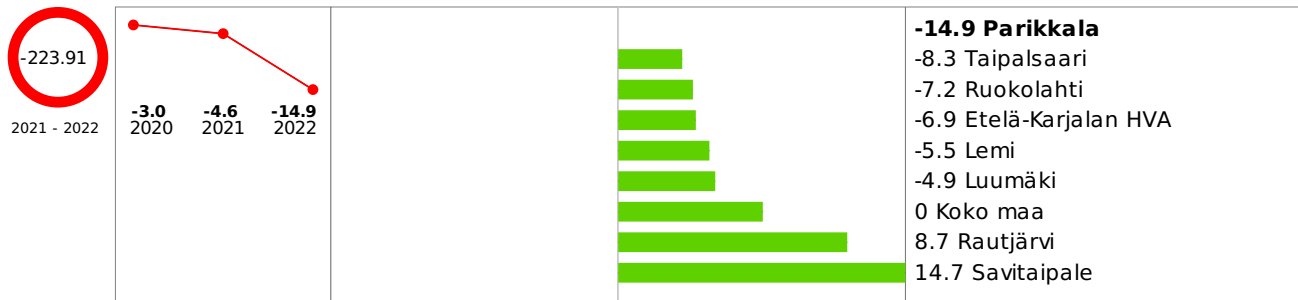
75 - 84-vuotiaat, % väestöstä



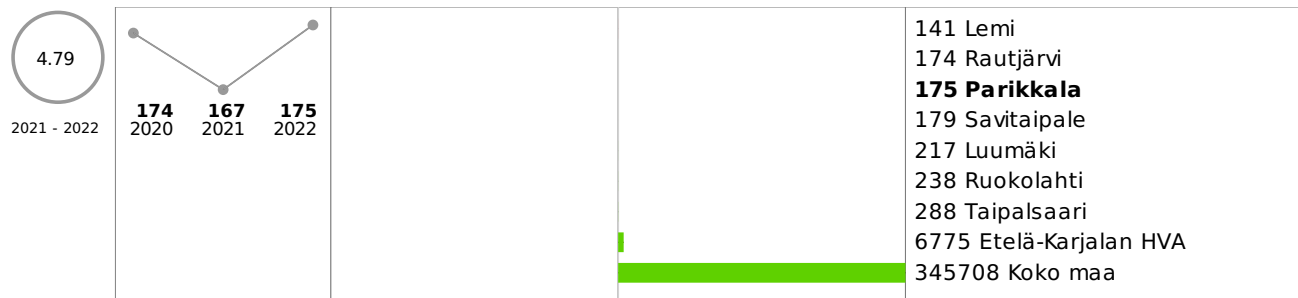
85 vuotta täyttäneet, % väestöstä



Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

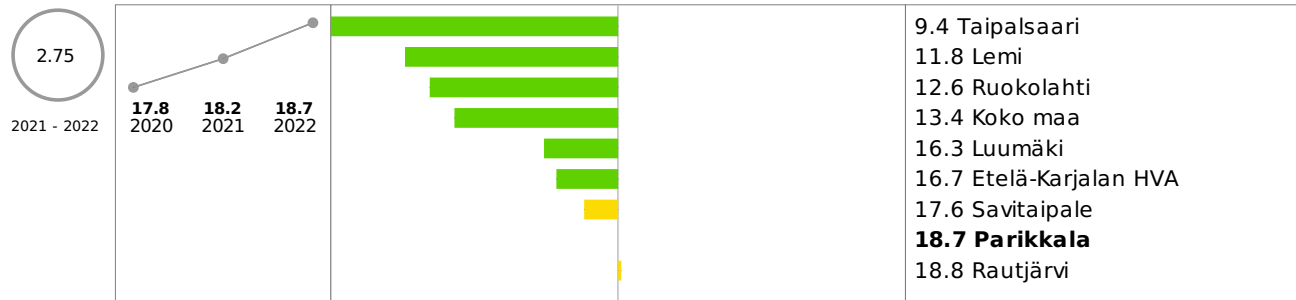


Tulomuuttajat, lkm

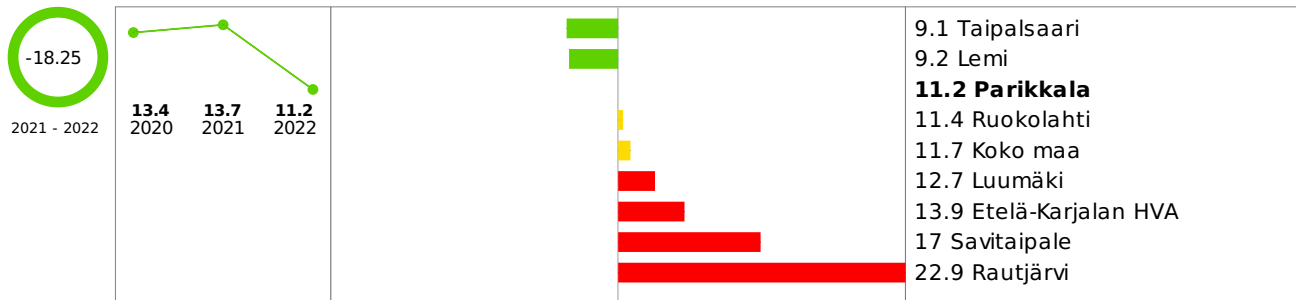


Elinvoima

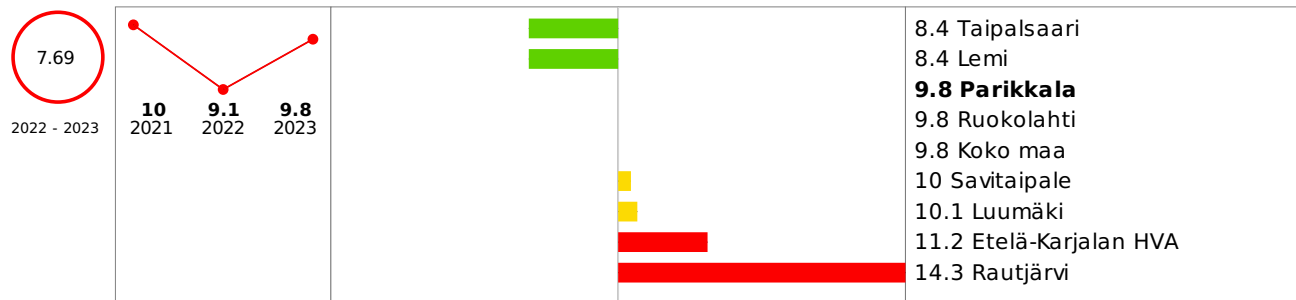
Kunnan yleinen pienituloisuusaste



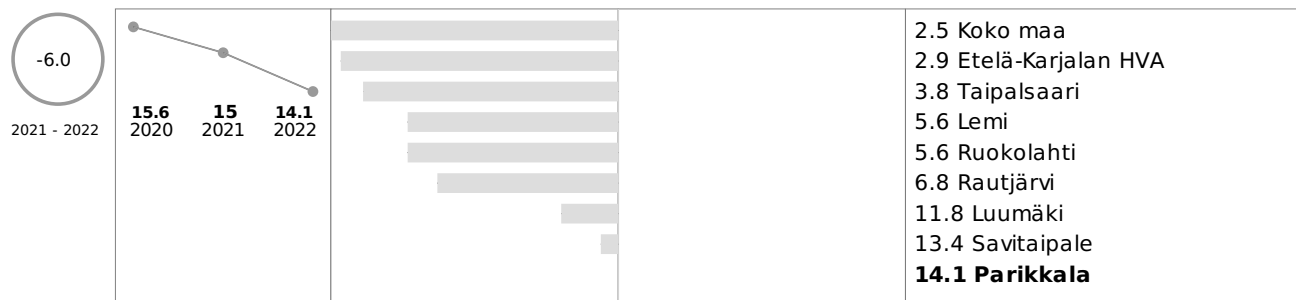
Lasten pienituloisuusaste



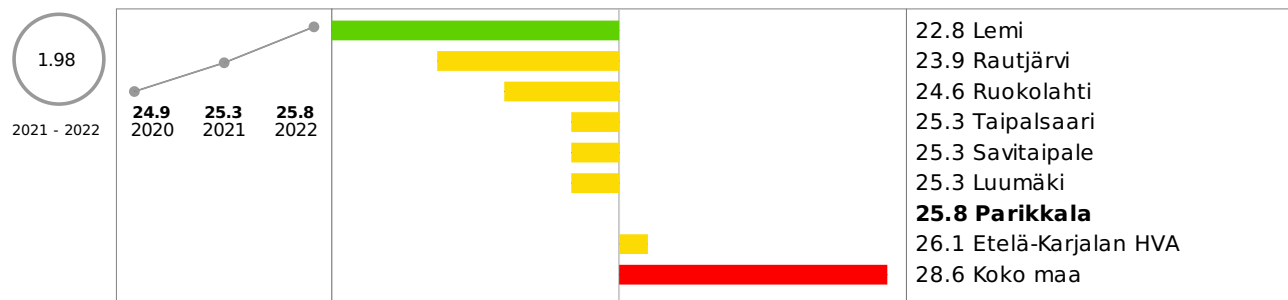
Työttömät, % työvoimasta



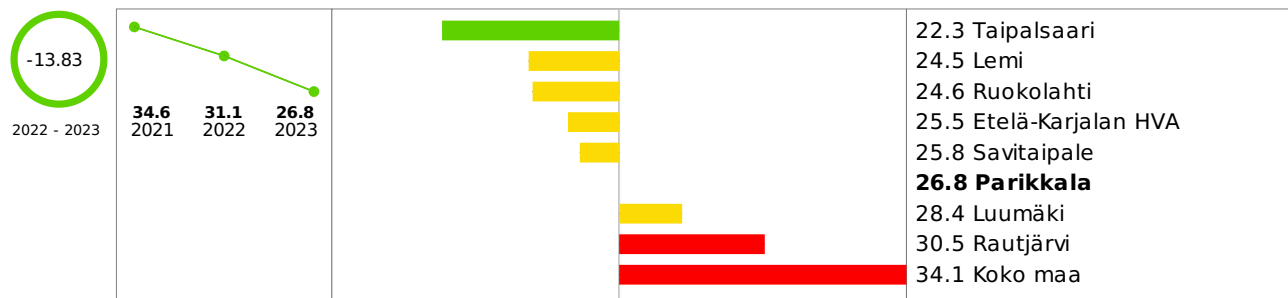
Maatalous, metsätalous ja kalatalous, % työllisistä



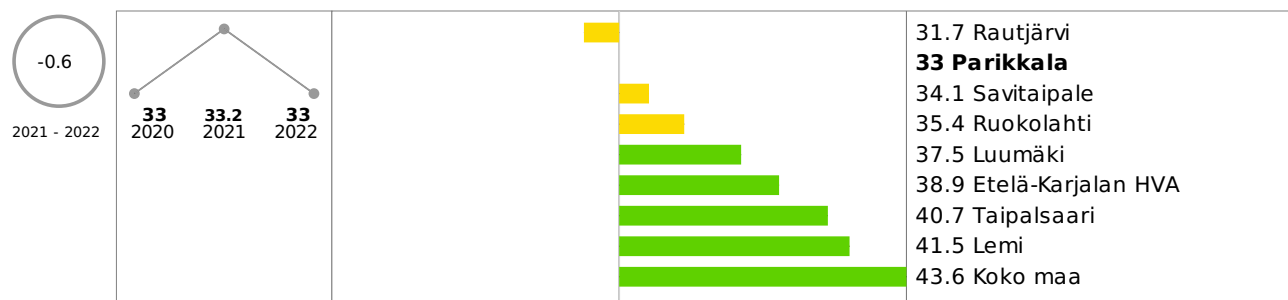
Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot



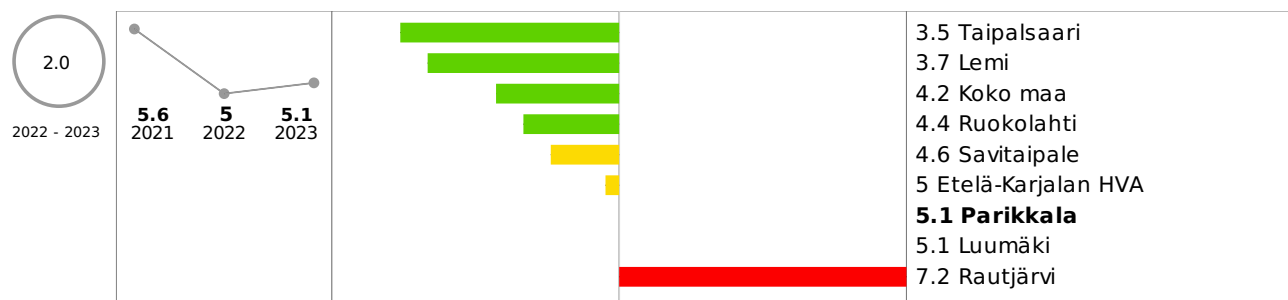
Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä



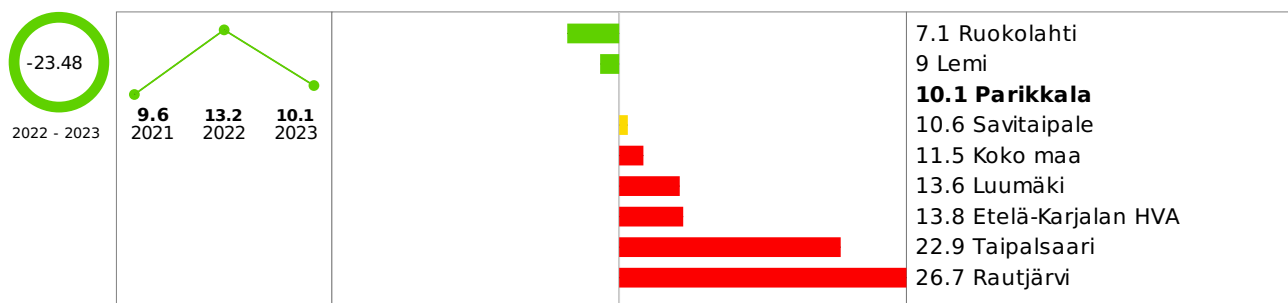
Työlliset, % väestöstä



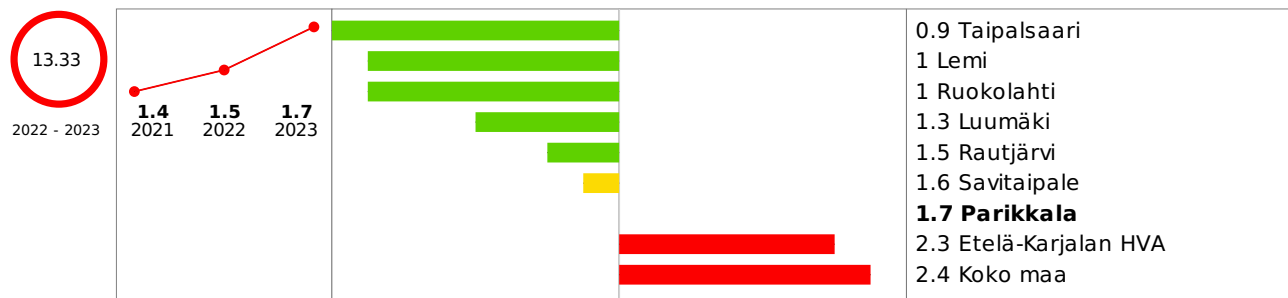
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista



Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

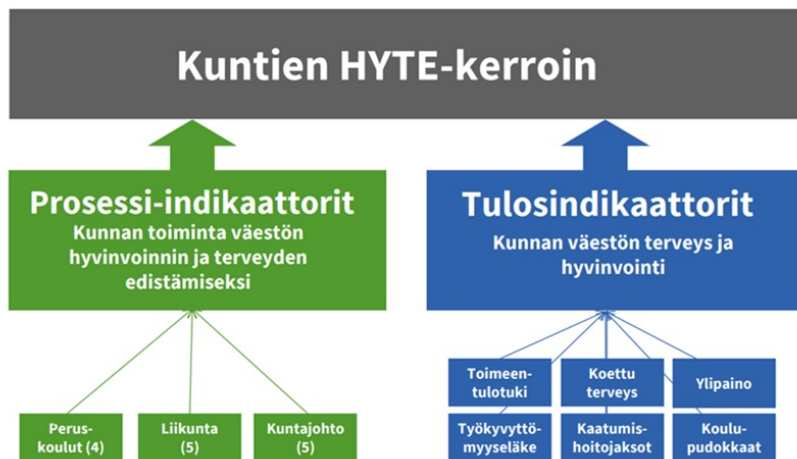


Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä



TALOUS, HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA - Yhteenveto

Vaikuttava hyvinvoinnin edistäminen edellyttää laaja-alaista ja poikkihallinnollista yhteistyötä eri toimijoiden ja asukkaiden kanssa. Keskeistä ovat johdetut, oikein kohdenetut ja oikea-aikaiset hyvinvointia tukevat ja ennaltaehkäisevät toimenpiteet, jotka perustuvat laadukkaaseen tietoon hyvinvoinnin tilasta sekä tutkitusti vaikuttaviin menettelmiin. Vuonna 2023 kunnille otettiin käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, jonka mukaan kuntien rahoituksen valtiosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Valtiosuuden lisäosalla halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista. Indikaattorien soveltuvuus arvioidaan määräajoin, eivätkä ne tule olemaan aina samoja. Toimintaa kuvaavat prosessi-indikaattorit (14 kpl) mittaavat nykytilannetta. Niillä haetaan vastausta kysymykseen "Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on". Tulosindikaattorit (6 kpl) mittaavat muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä. Tulosindikaattoreista lasketaan kahden viimeisimmän vuoden tai mittausajankohdan erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta.

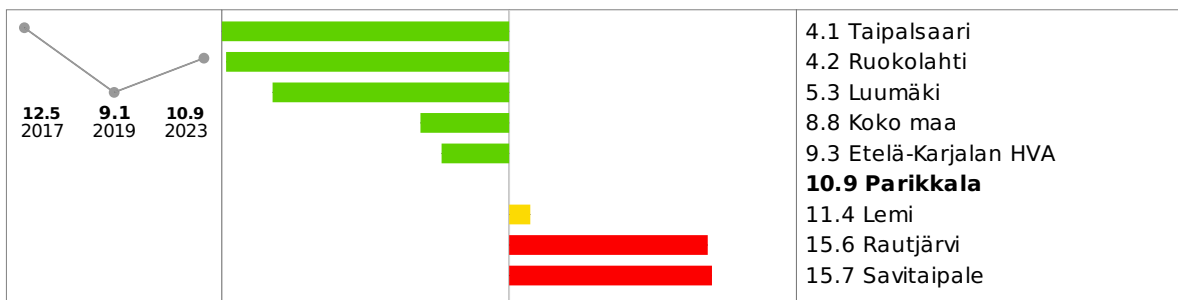


Kuntiin kohdennettavan HYTE-kertoimen suuruus vaihtelee noin 7,5–22 euron välillä asukasta kohden. Valtiovarainministeriön valtionosuuksien ennakkollisten laskentatietojen mukaan Parikkalan kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa vuodelle 2024 on noin 57 000 euroa (HYTE-kerroin 0,67).

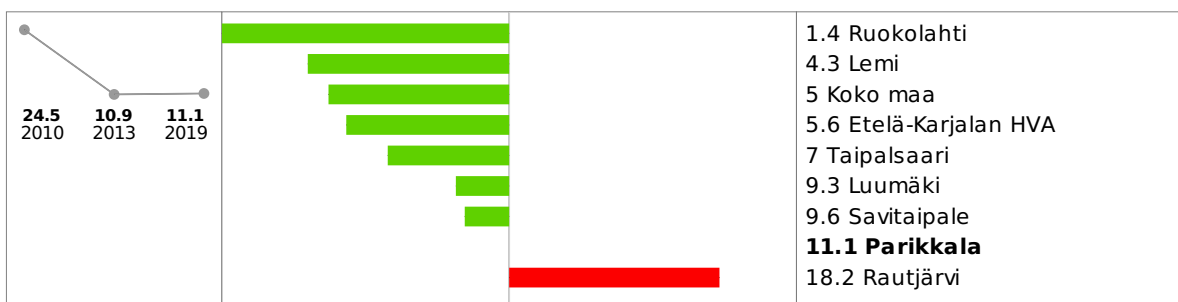
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

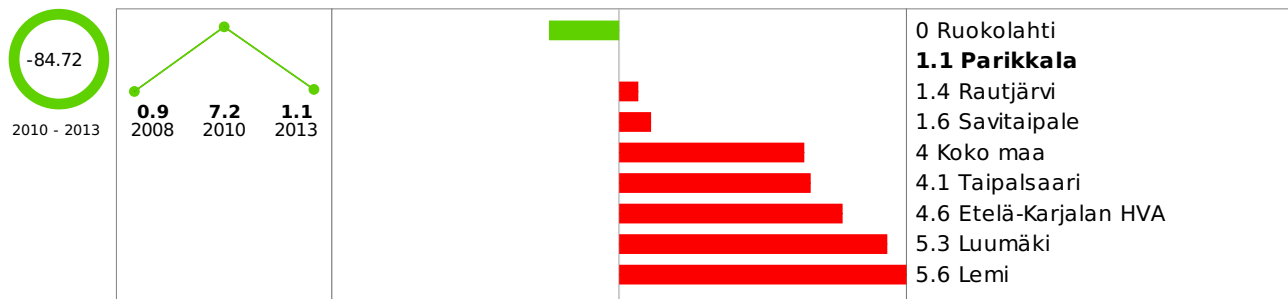
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista



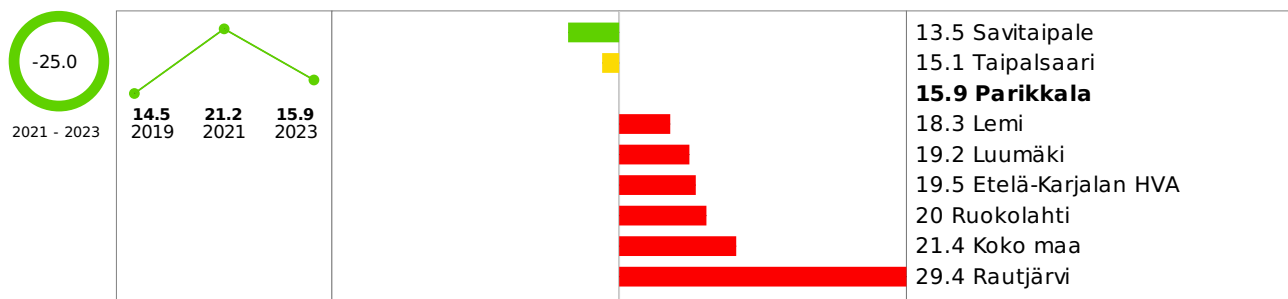
Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista



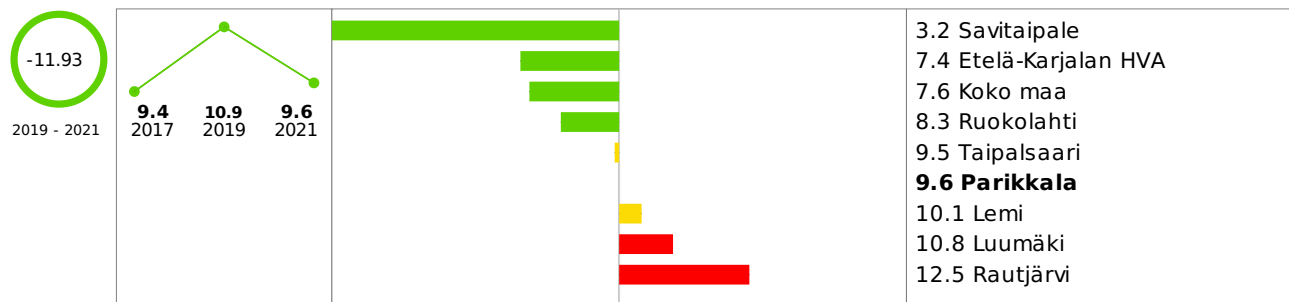
Nuuskaa päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista



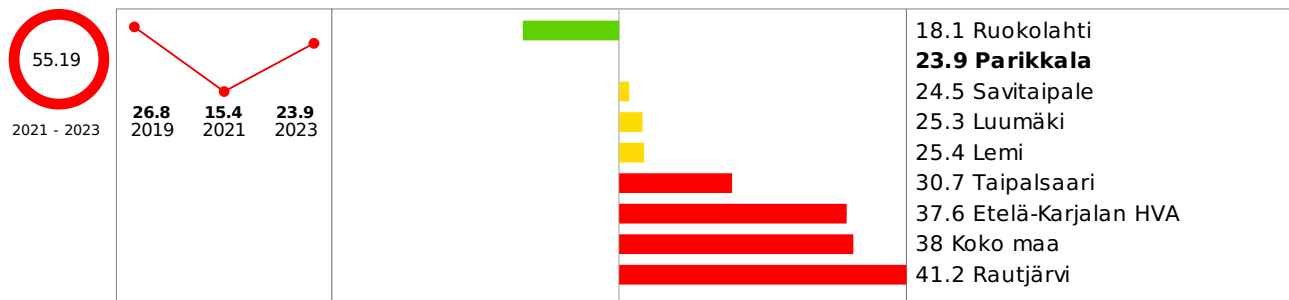
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista



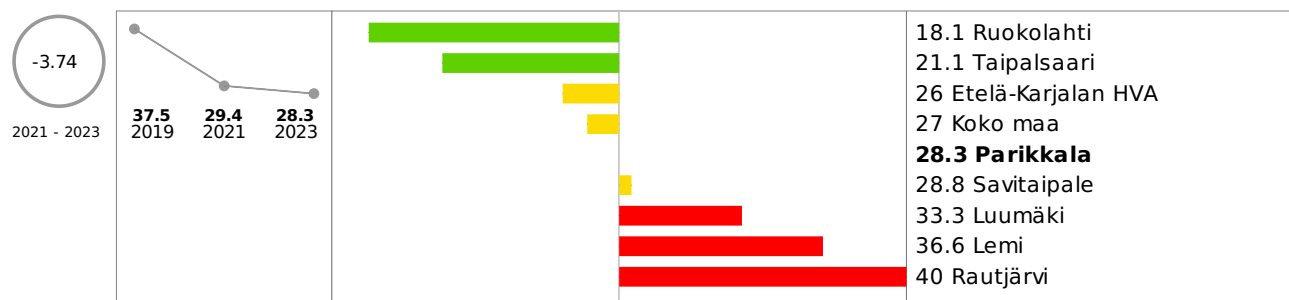
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa, % 8. ja 9. luokan oppilaista



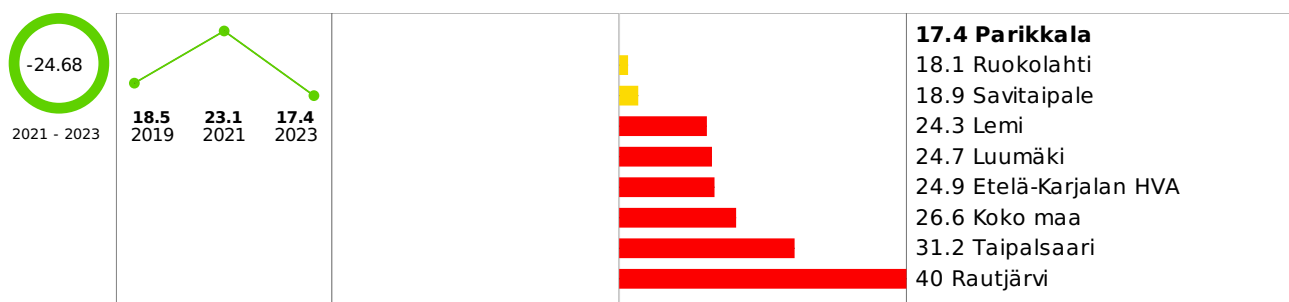
Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista



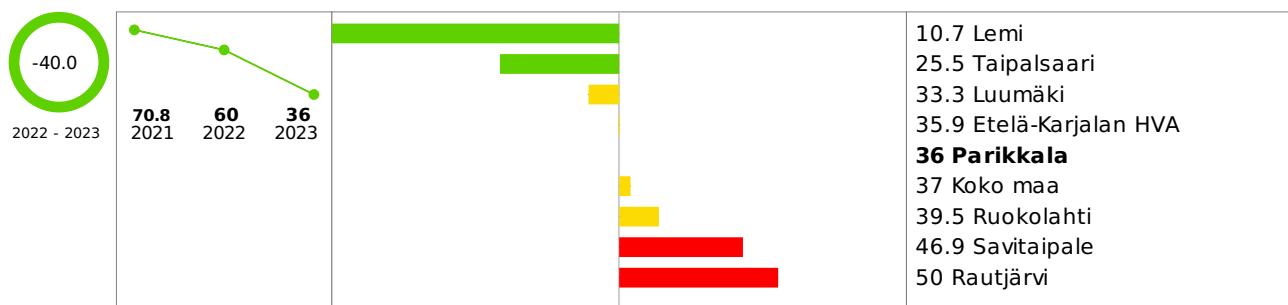
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista



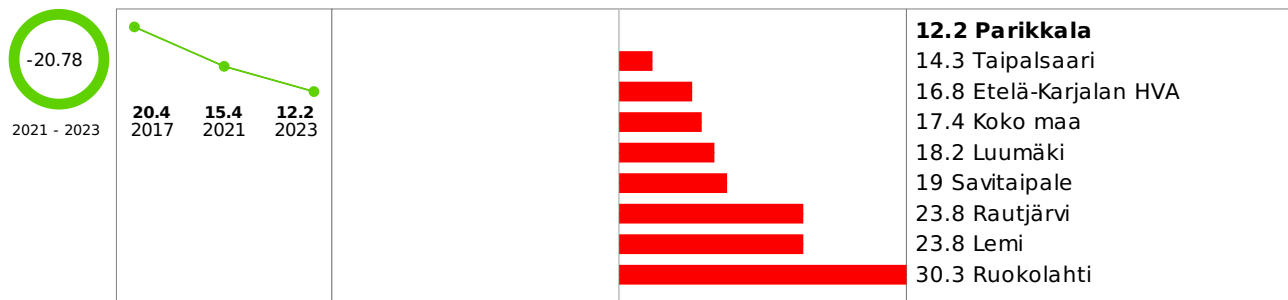
Kokee terveydentilansa keskinäiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista



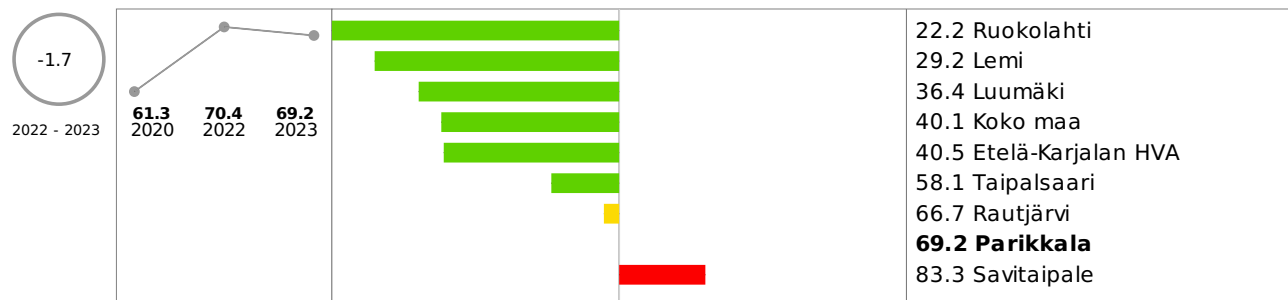
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky



Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

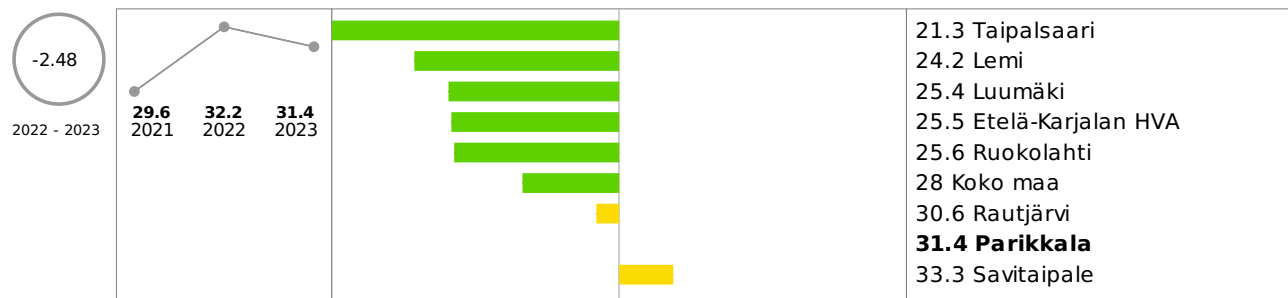


Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky



Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

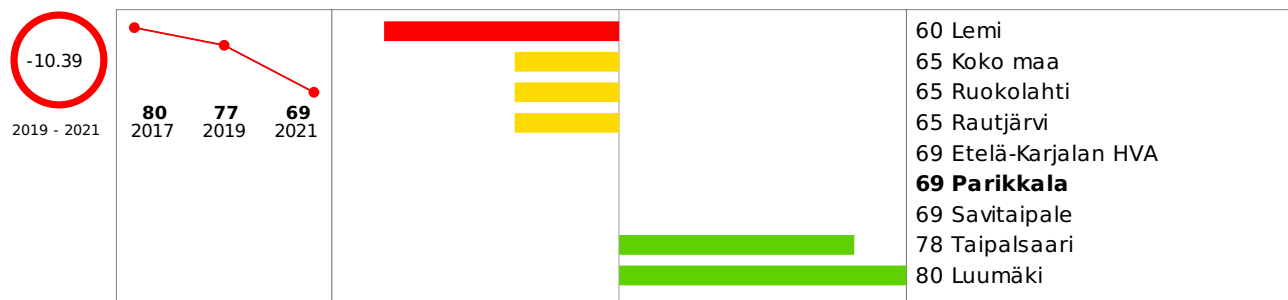
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista



Palvelut

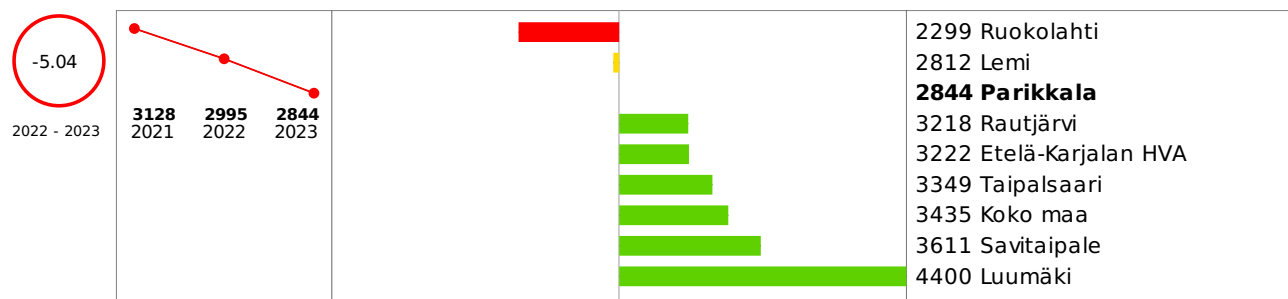
Koulu

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä



Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta



LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET - Yhteenveto

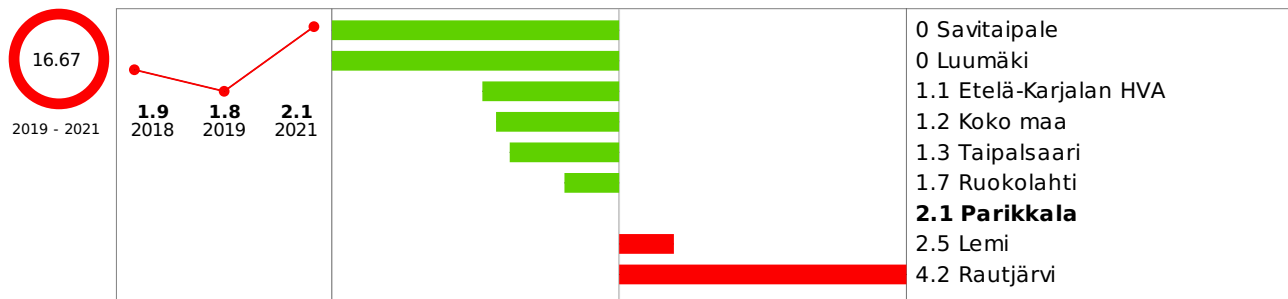
Monista lapsiin ja nuoriin kohdistuvista on käynyt ilmi, että nuoret kaipaavat lisää yhteistä aikaa tai tekemistä vanhempiensa kanssa. Nuorten alkoholinkäyttö on vähentynyt, mutta he saattavat olla huolissaan huoltajiensa päihteiden käytöstä. Tupakoinnin tilalle on tullut nuuska sekä nykyisinkin vielä enemmän sähkö tupakat eri mausteineen. Onkin syytä käyttää termiä "nikotiinivapaa" koulun ja ympäristön tiloissa entisen "savuttoman" sijaan. Ennaltaehkäisevässä päihdetyössä kiinnitetään erityistä huomiota oikean tiedon jakamiseen nimenomaan sähkö tupakan vaarallisuuteen liittyen.

Koululounas ei tunnu maistuvan, johon syynä voi olla esimerkiksi tilapäiset ruokailutilat, jotka eivät osaltaan lisää ruokailun viihtyvyyttä. Toisaalta perheen yhteiset ruokahetketkään eivät toteudu riittävästi. Kaiken kaikkiaan parikkalalaiset lapset näyttävät tilastojen valossa voivan kohtuullisen hyvin.

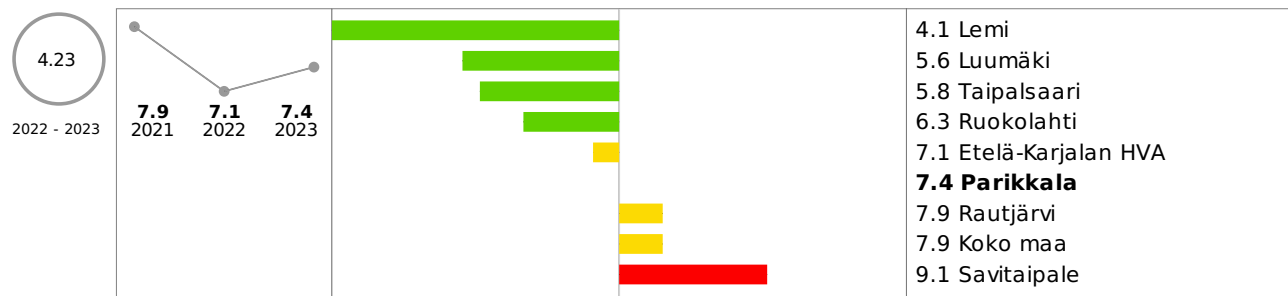
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä



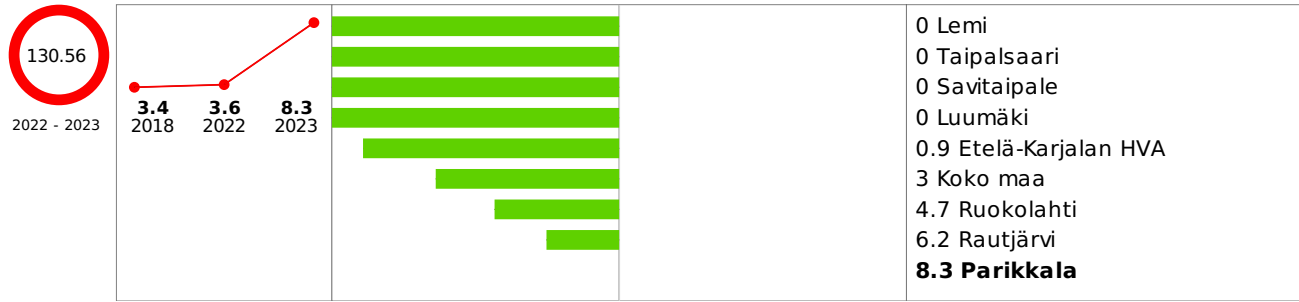
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 16 - 24-vuotiaita, % vastaavan ikäisestä väestöstä



Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 18 - 24-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

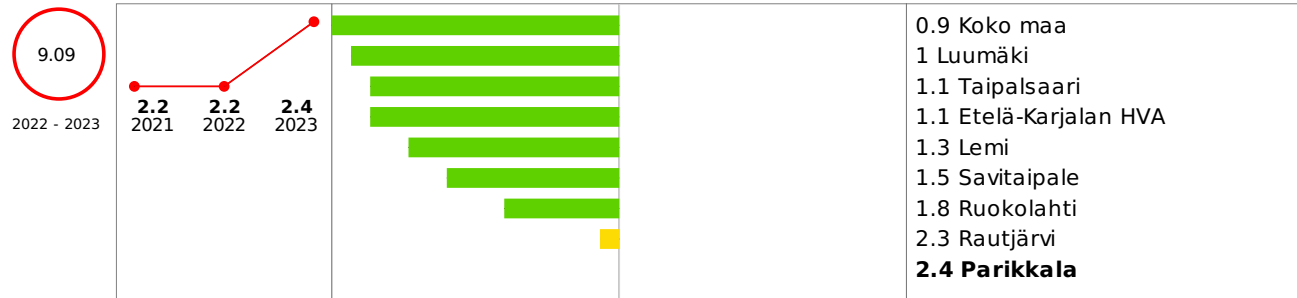


TYÖIKÄISET

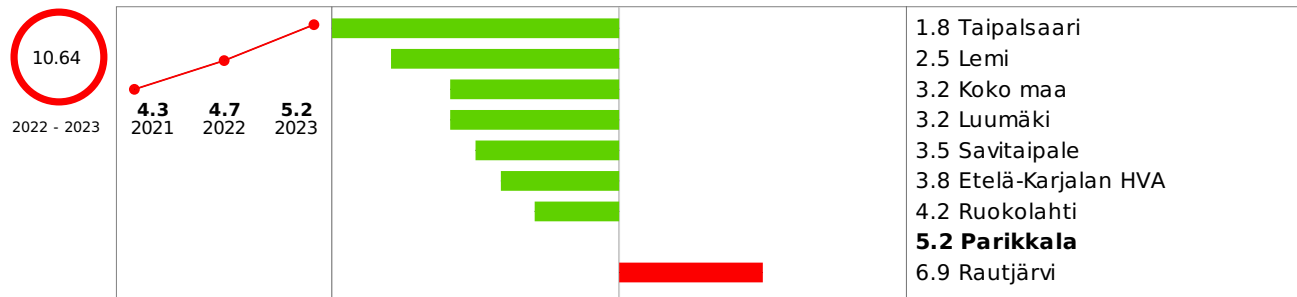
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

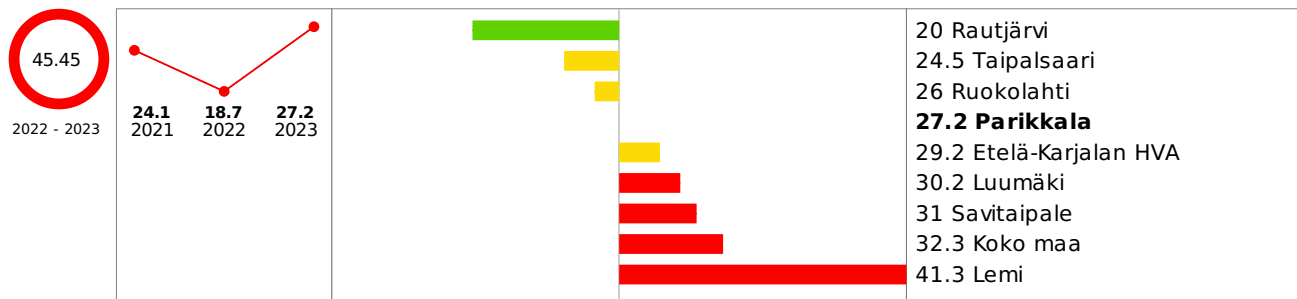
Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista



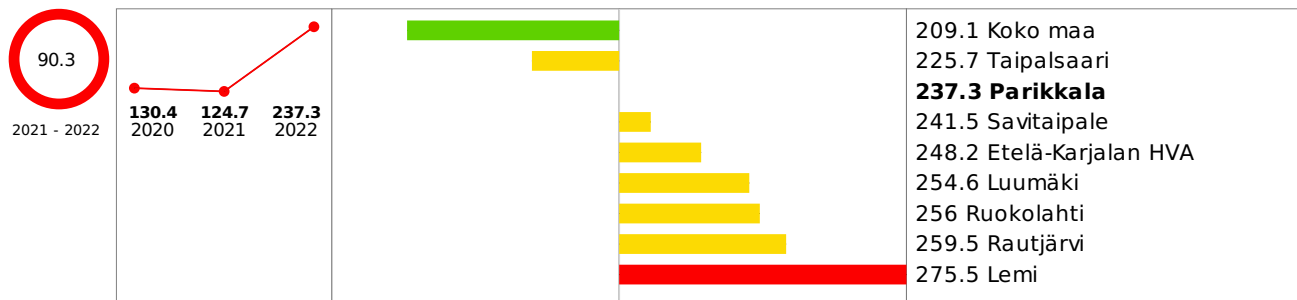
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä



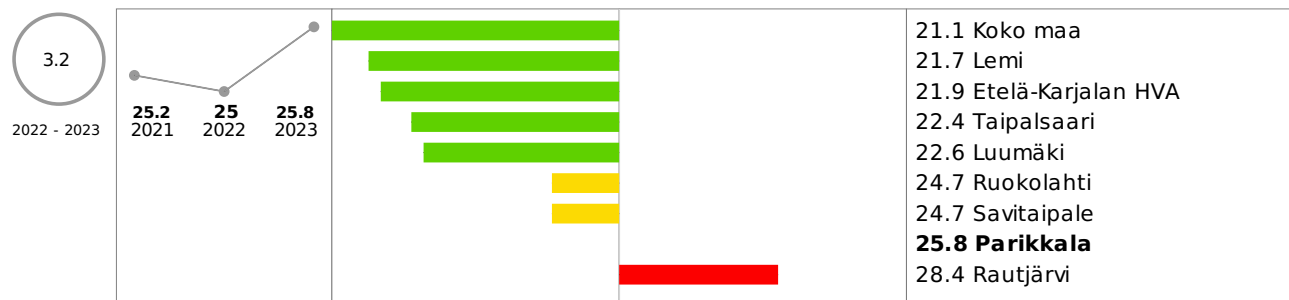
Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä



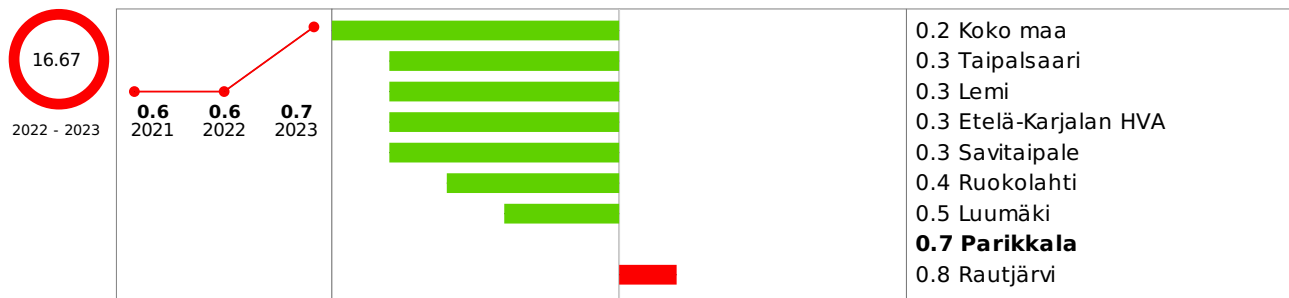
Sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä



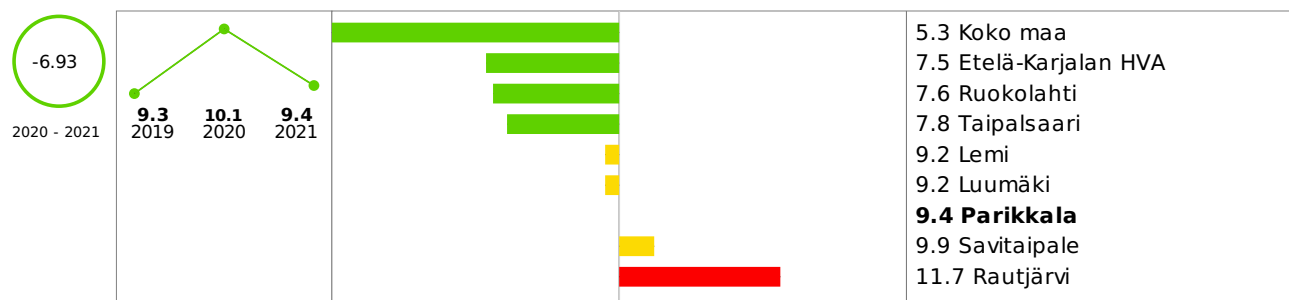
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 25 - 64-vuotiaita, % vastaavan ikäisestä väestöstä



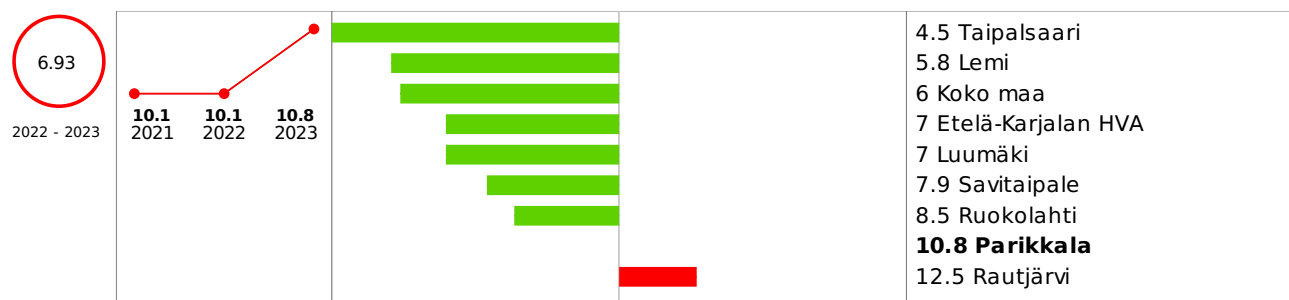
Verenkiertoelinten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista



Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 25 - 64-vuotiaat potilaat / 1 000 vastaavan ikäistä



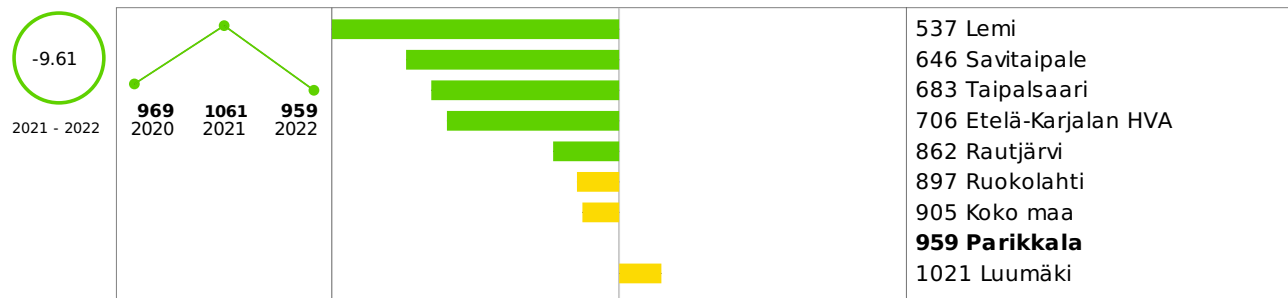
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä



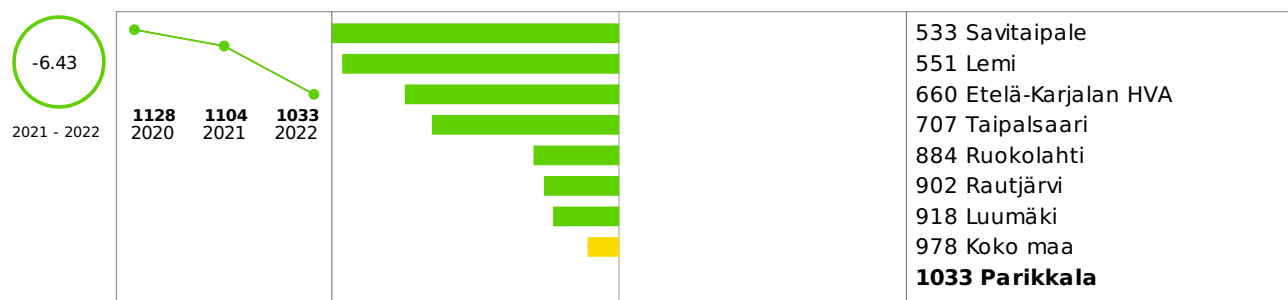
Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

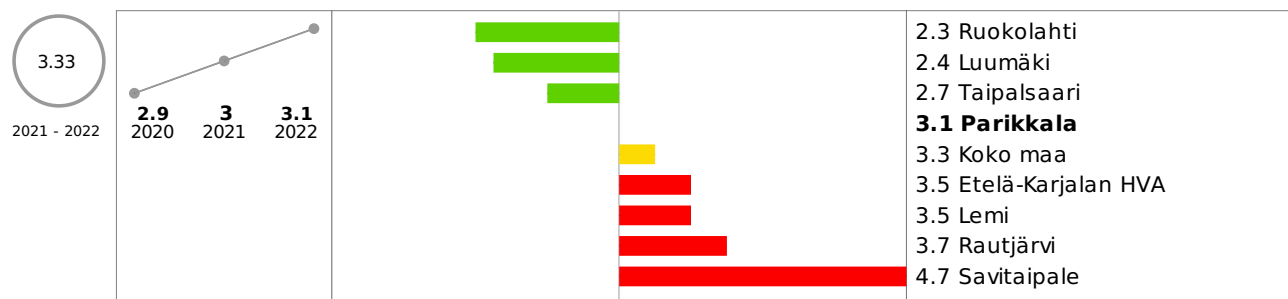
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä



Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä



Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa olleet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

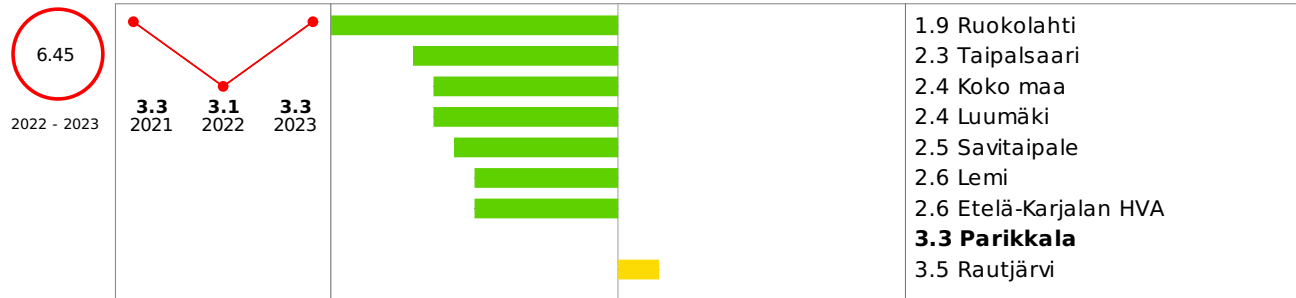


IKÄIHMISET

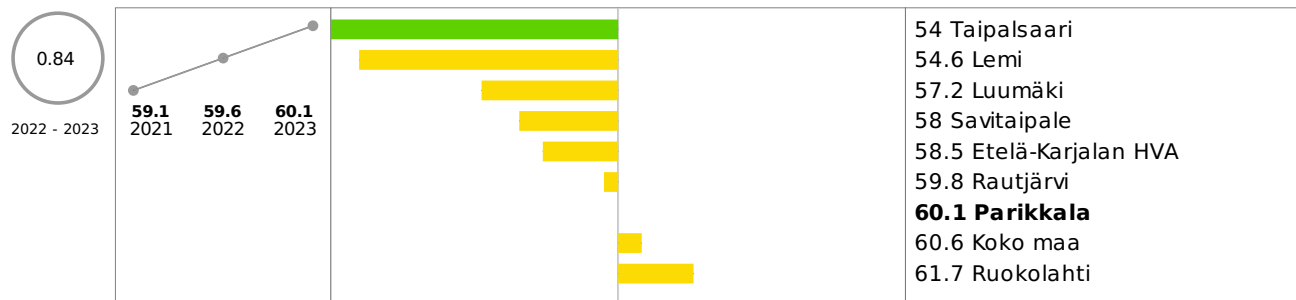
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

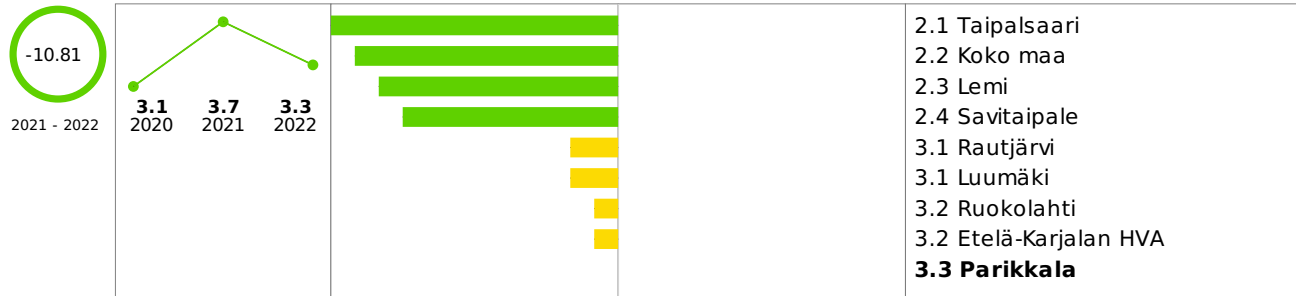
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavan ikäisestä väestöstä



Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavan ikäisestä väestöstä

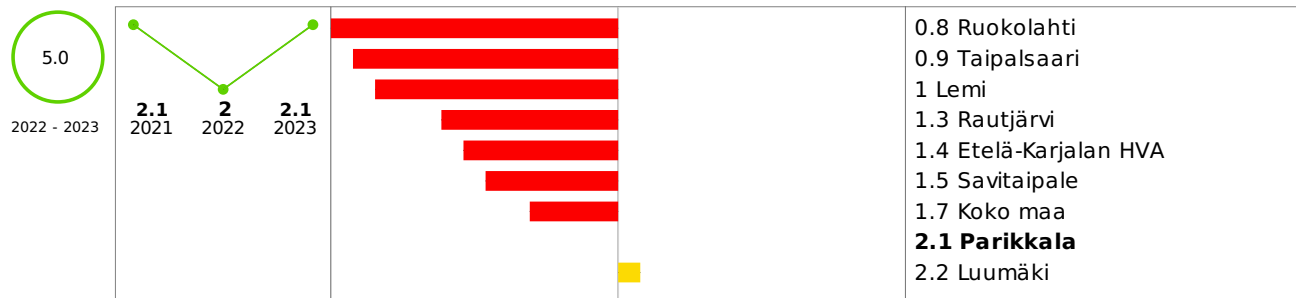


Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä



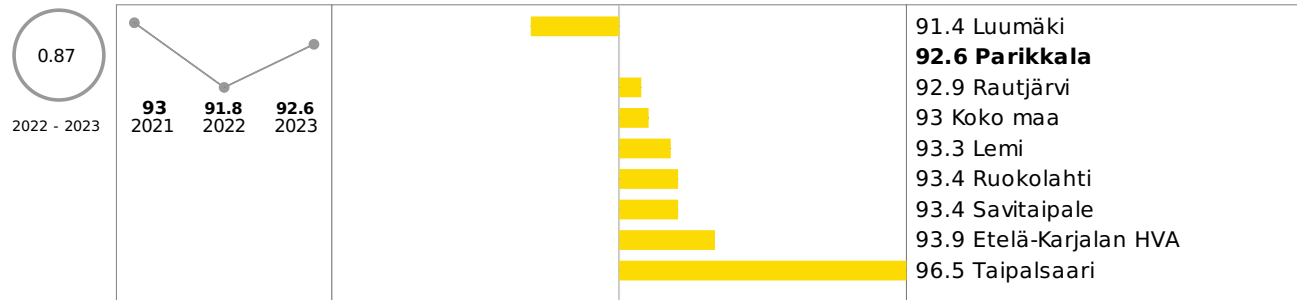
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

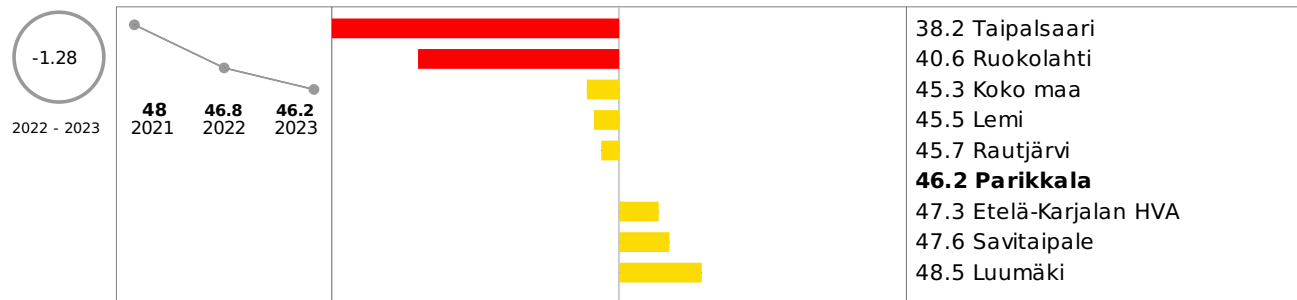


Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä



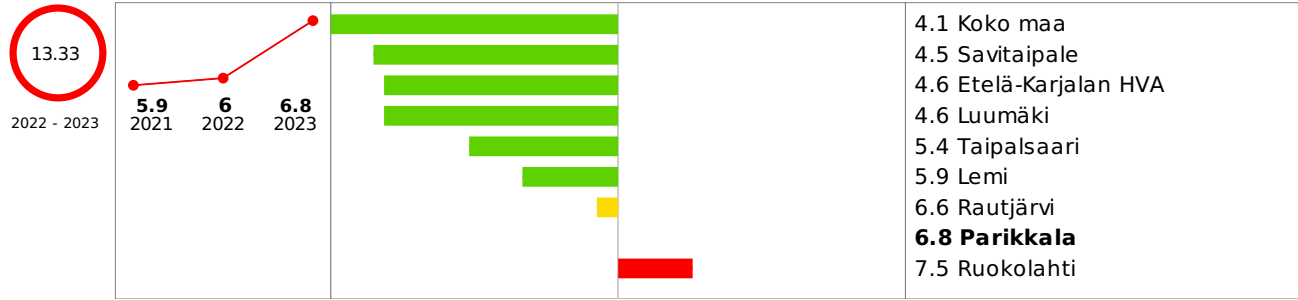
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä



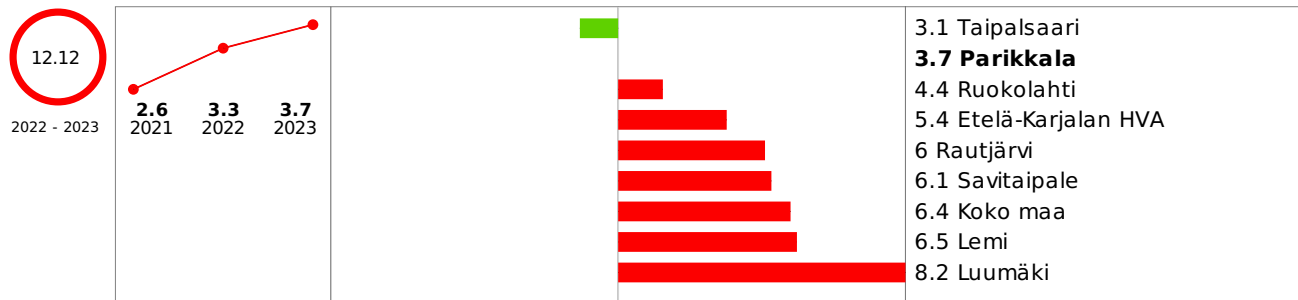
Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

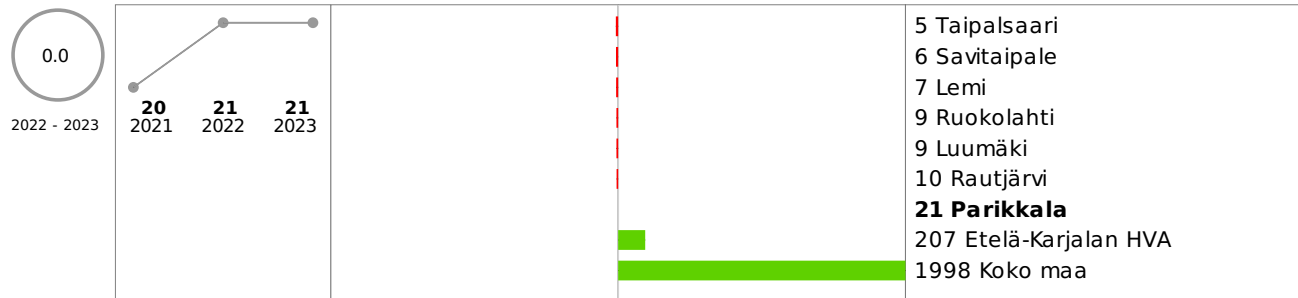
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä



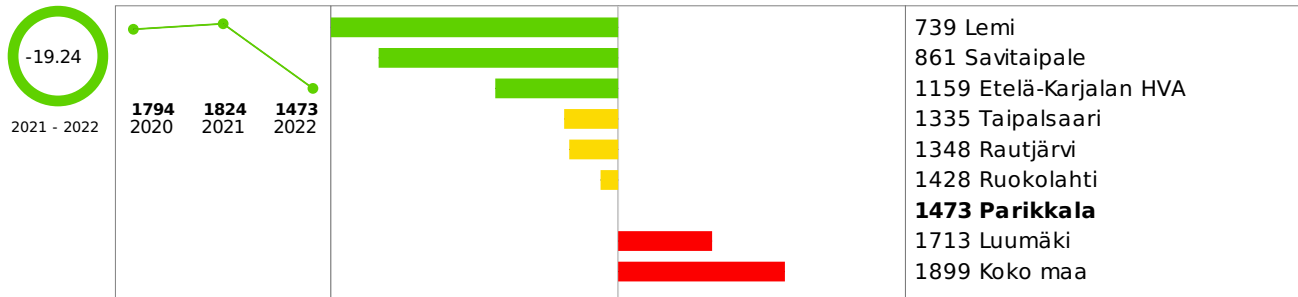
Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä



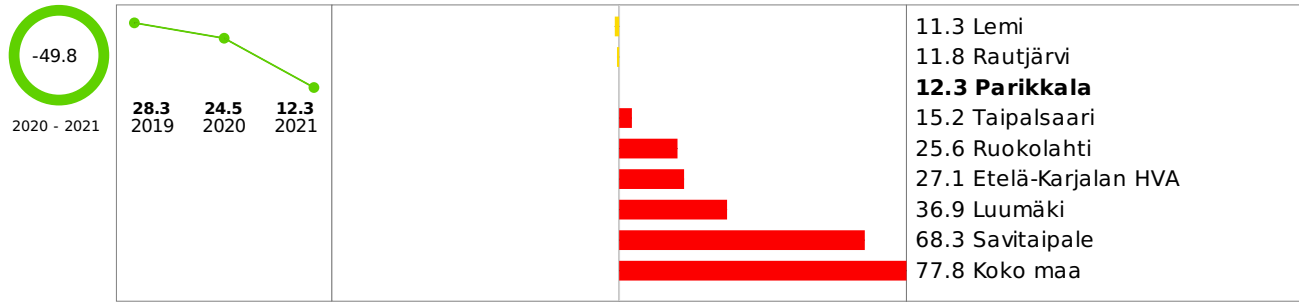
Ikääntyneiden perhehoito, asiakkaita 31.12.



Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavan ikäistä



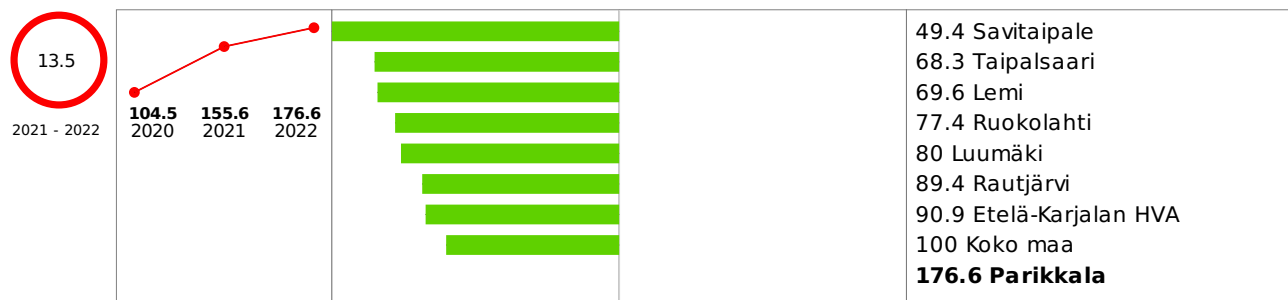
Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 75 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavan ikäistä



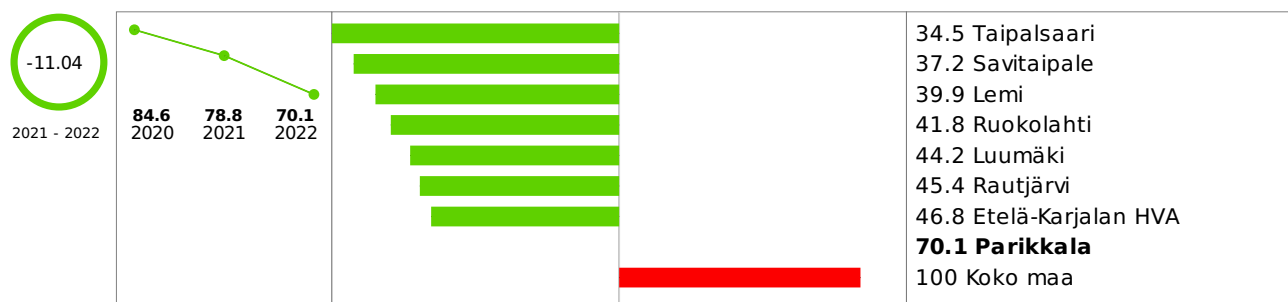
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

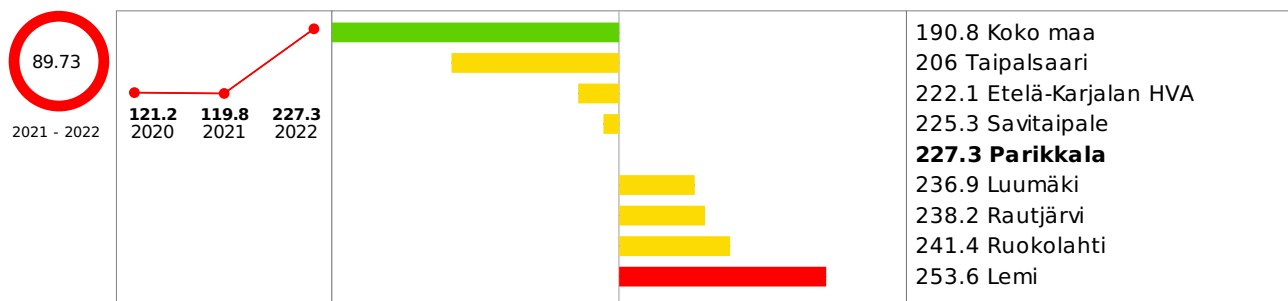
Perusterveydenhuollon vuodeosastohoidon potilaiden hoitopäivien ikä- ja sukupuolivakioitu indeksi



Perusterveydenhuollon vuodeosastohoidon potilaiden hoitjaksojen ikä- ja sukupuolivakioitu indeksi

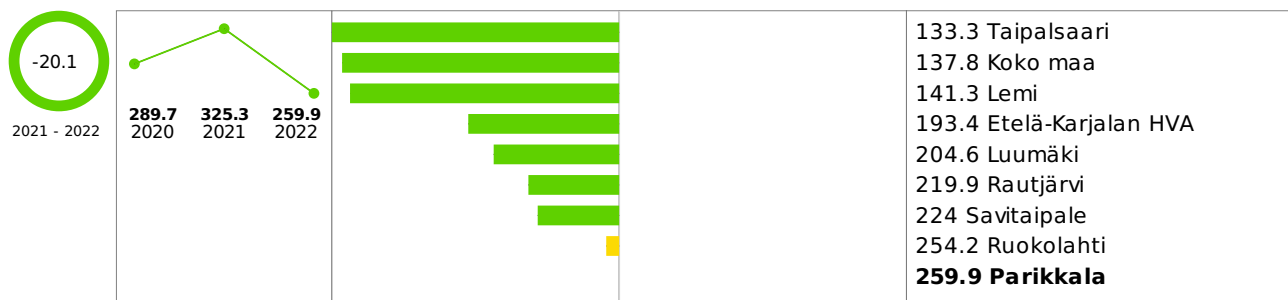


Sairauspäivärahaa saaneet 16 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

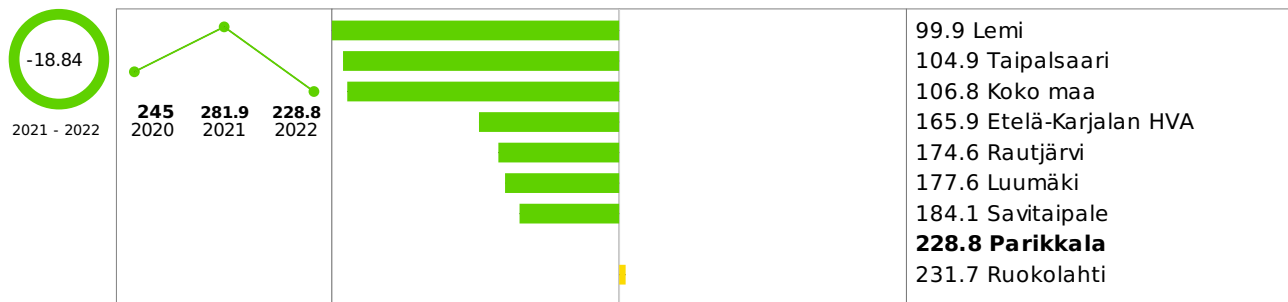


Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

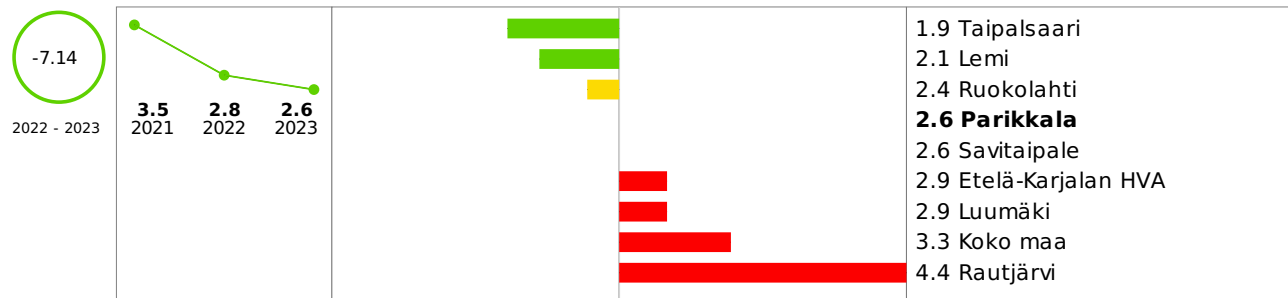
Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitajakset / 10 000 asukasta



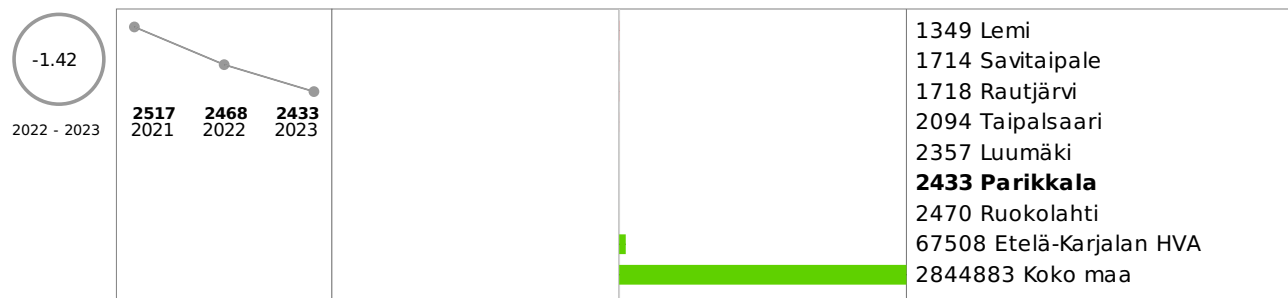
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot / 10 000 asukasta



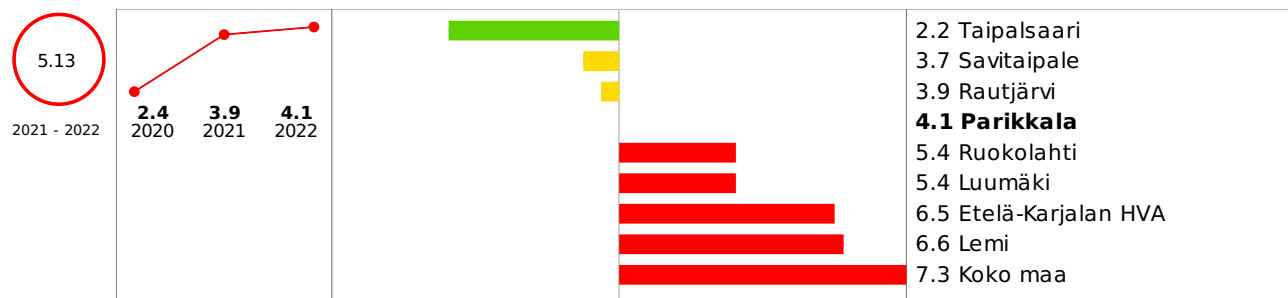
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta



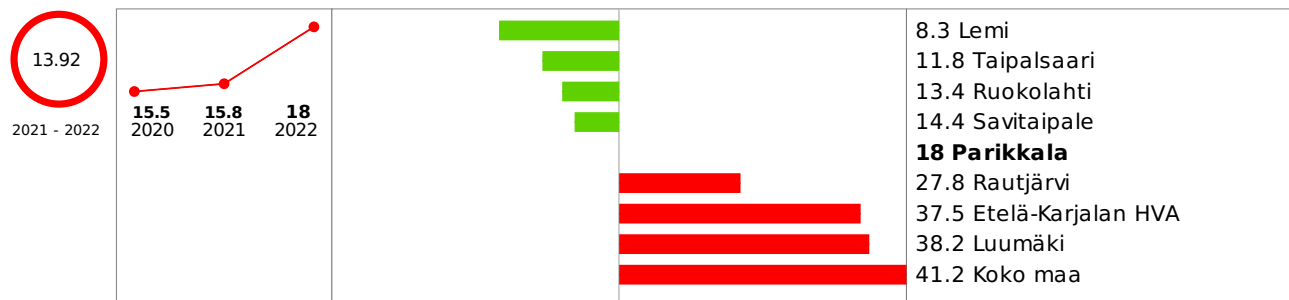
Asuntokunnat yhteensä, lkm



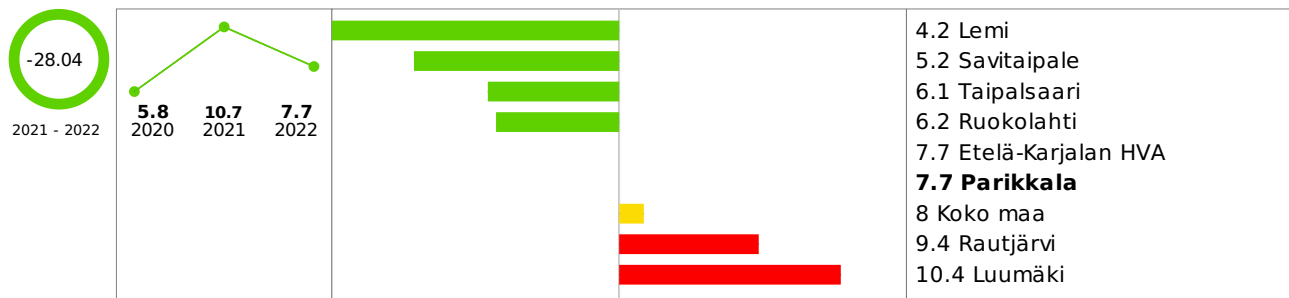
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta



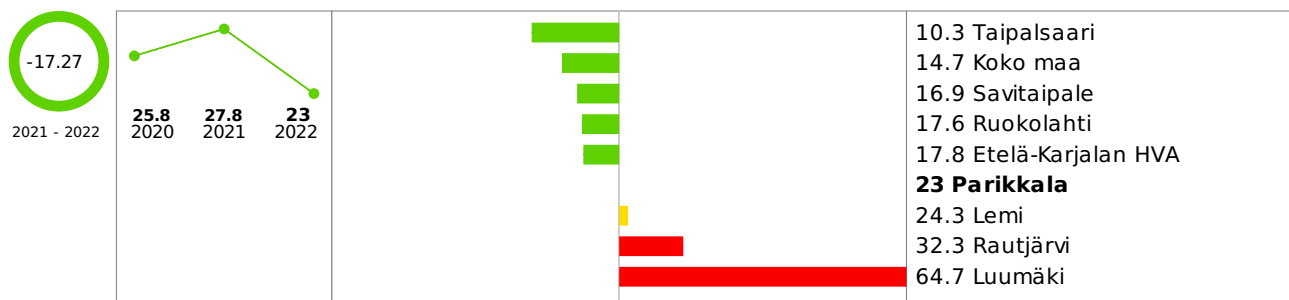
Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta



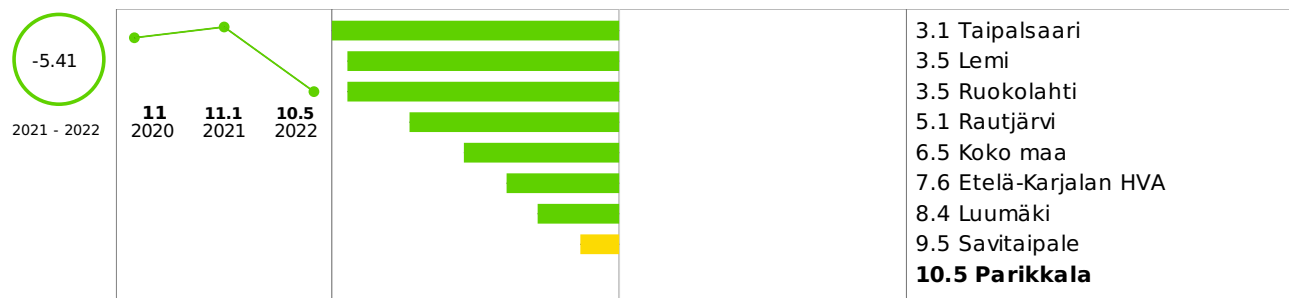
Poliisin tietoon tulleet erät liikenne rikokset / 1 000 asukasta



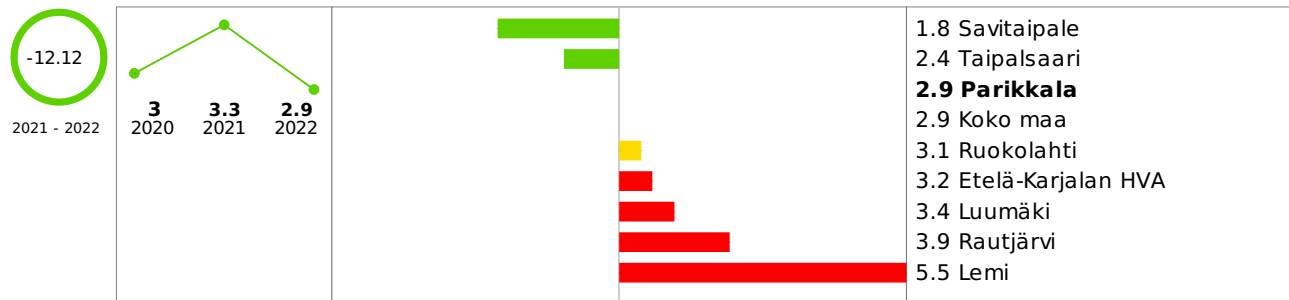
Poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikenne rikkomukset / 1 000 asukasta



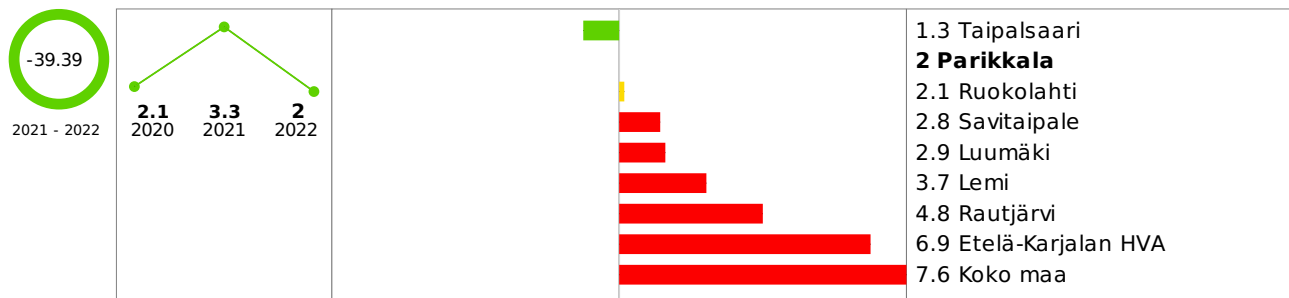
Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 %:n alkoholina, litraa



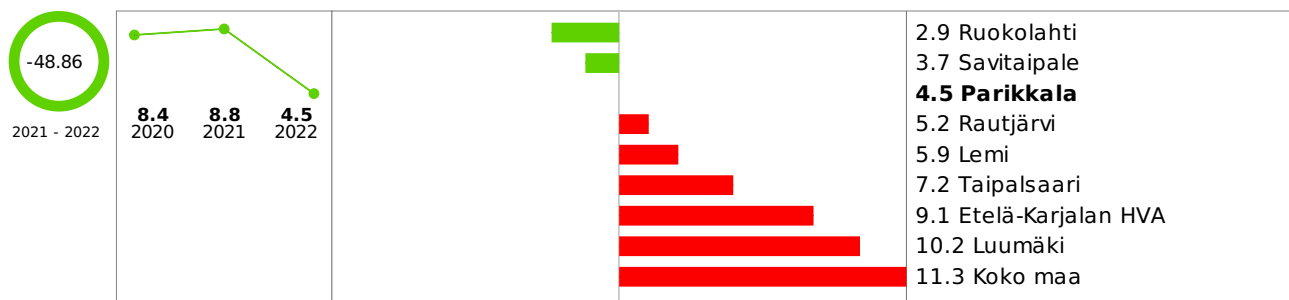
Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset / 1 000 asukasta



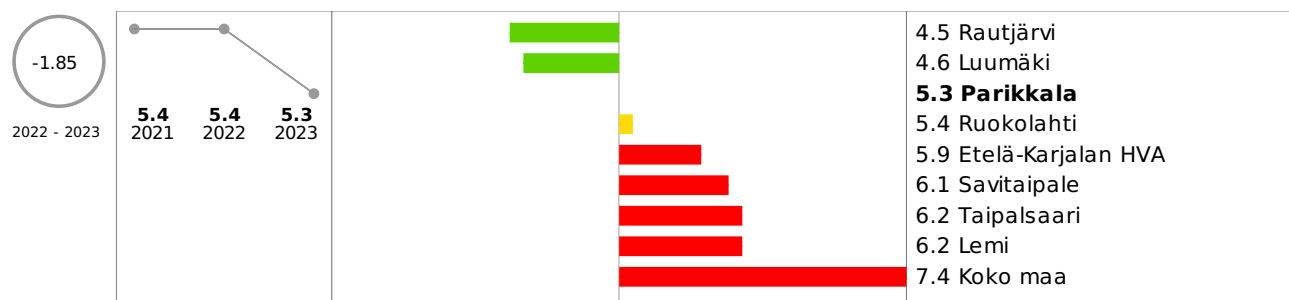
Päihtyneiden säilöönnotot / 1 000 asukasta



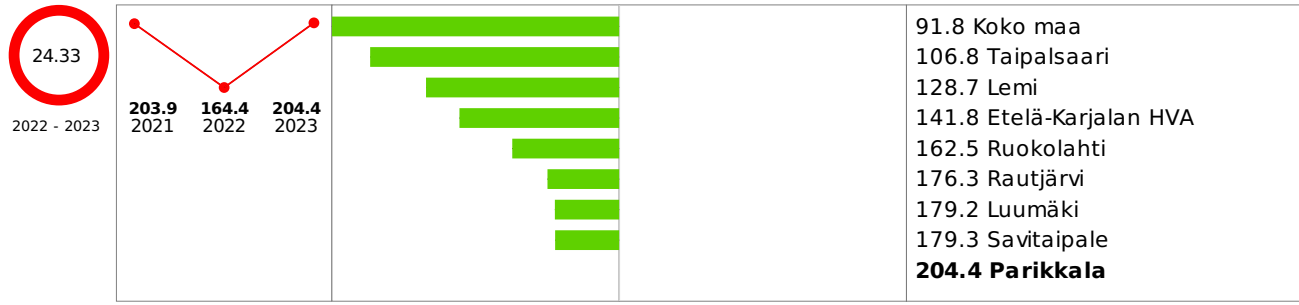
Päihtyneiden vaikutuksen alaisena tehdyistä rikoksista syyllisiksi epäillyt / 1 000 asukasta



Ahtaasti asuvat asutokunnat, % kaikista asutokunnista



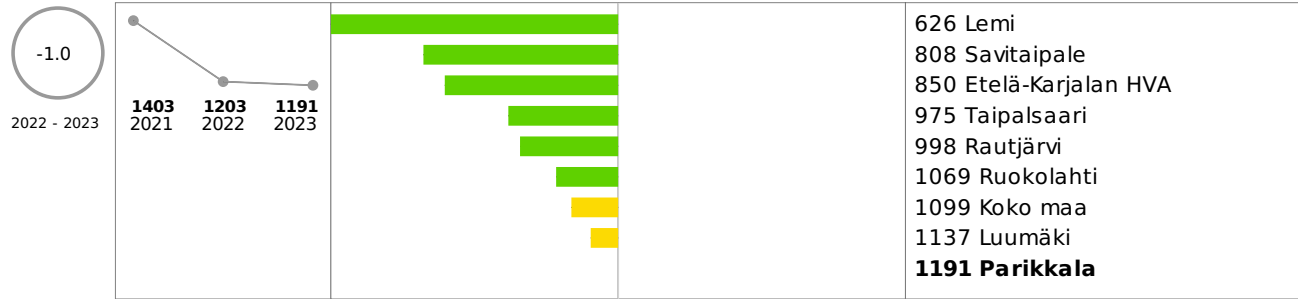
Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta



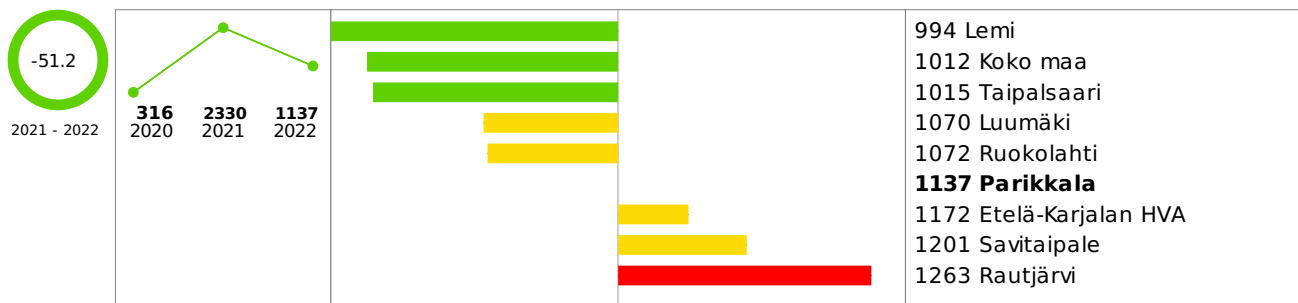
Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta



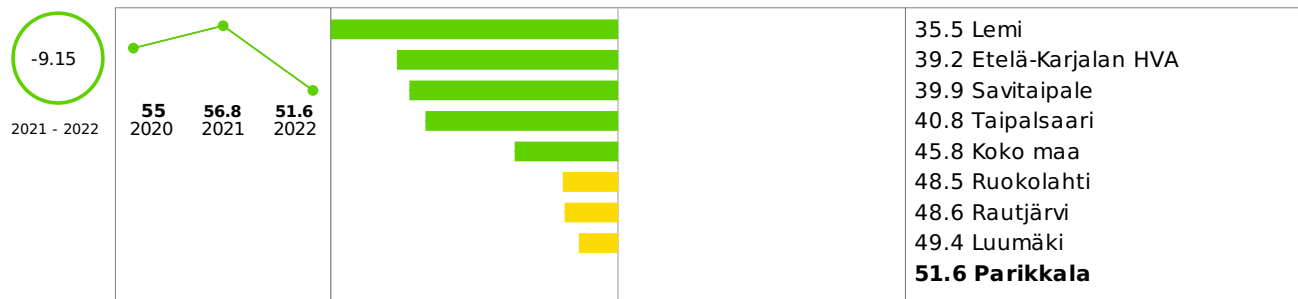
Perusterveydenhuollon muut avohoitokäynnit (muu ammattiryhmä kuin lääkäri) / 1 000 asukasta



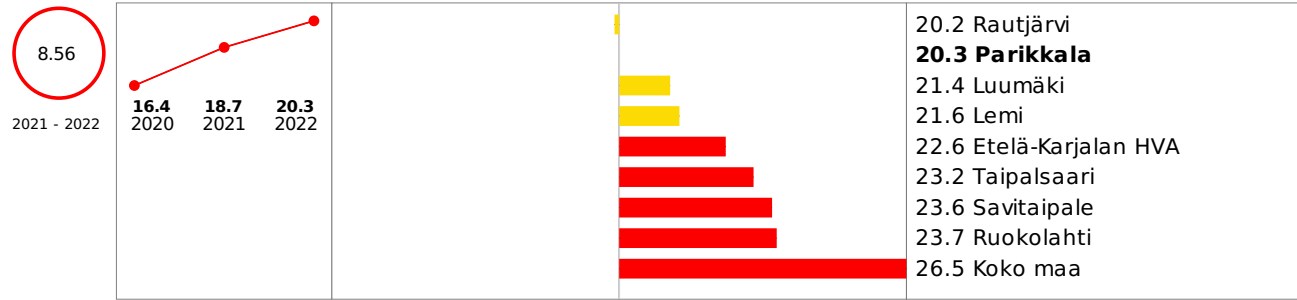
Perusterveydenhuollon vuodeosastohoito, keskimääräinen hoitoaika



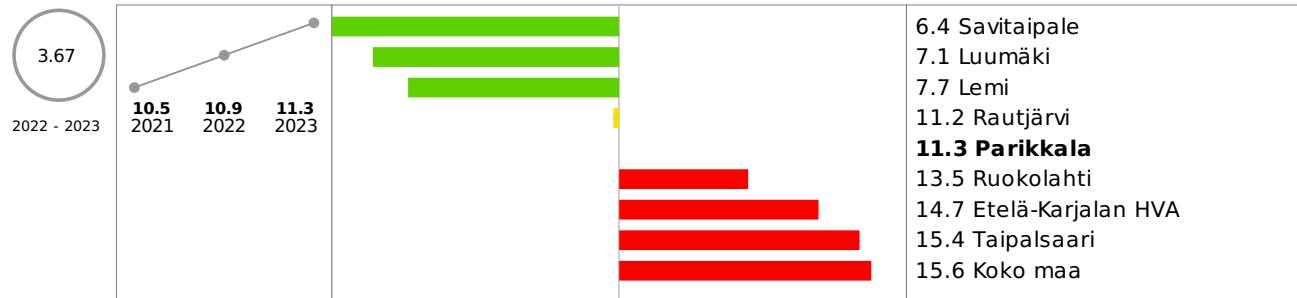
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärin potilaat yhteensä, % väestöstä



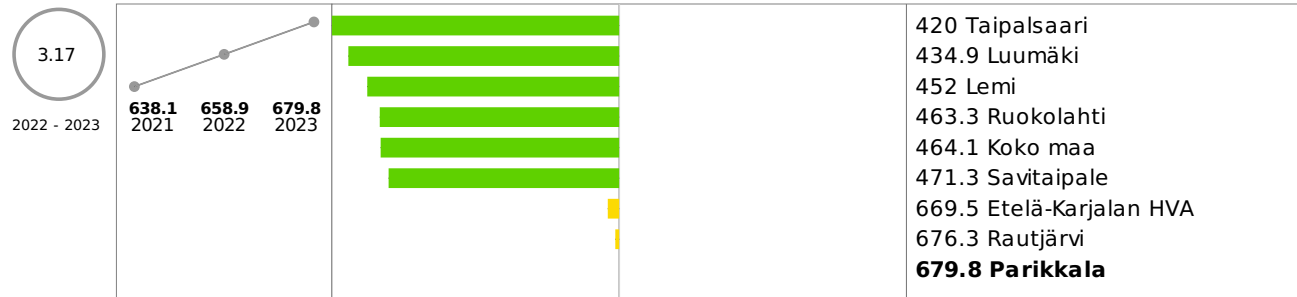
Yksityislääkärikäynneistä korvausta saaneet, % väestöstä



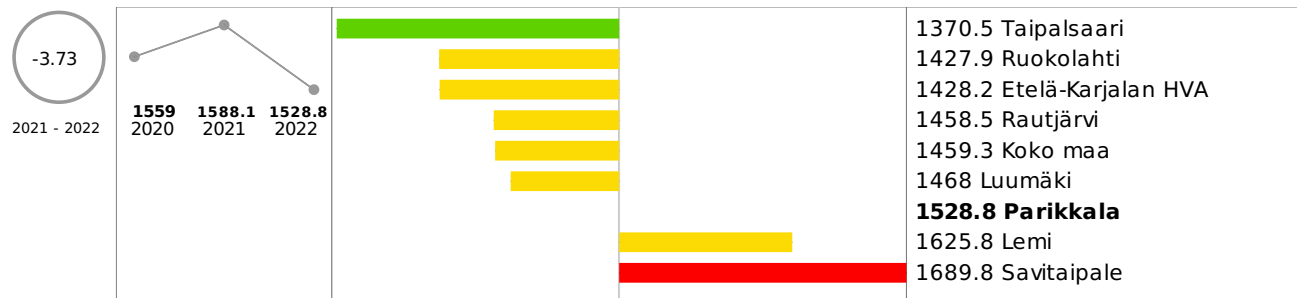
Hammaslääkäripalveluja yksityissektorilla käyttäneet (korvauksia saaneet hlöt), % väestöstä



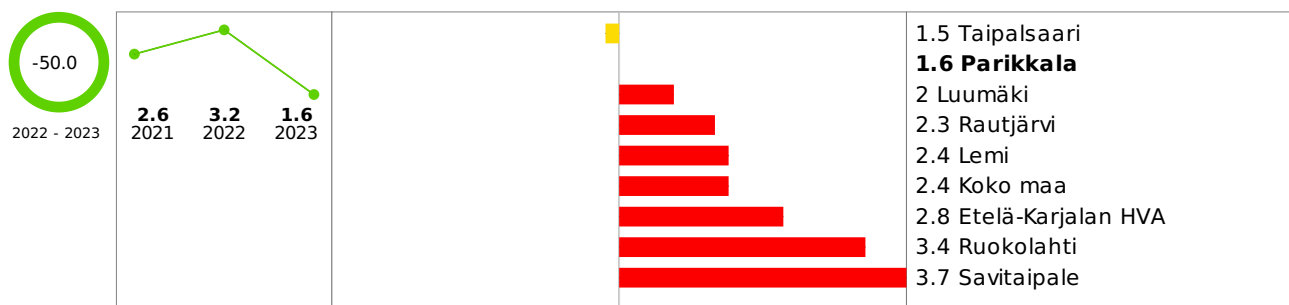
Aikuisten mielenterveyden avohoitokäynnit / 1 000 18 vuotta täyttänyttä



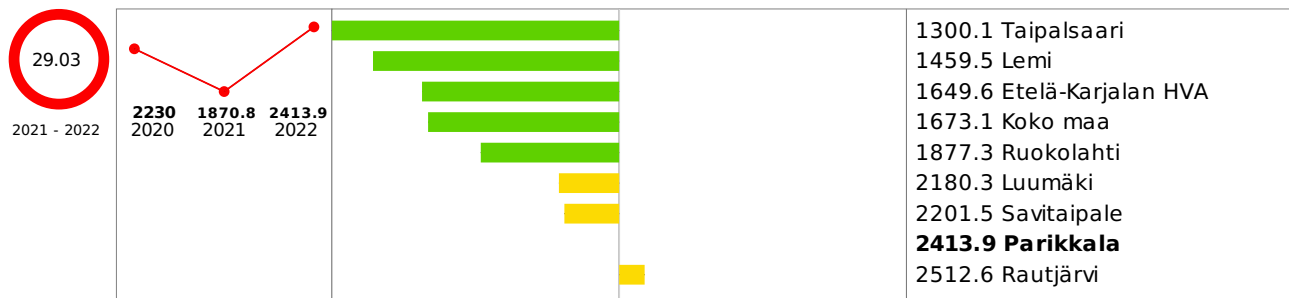
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit / 1 000 asukasta



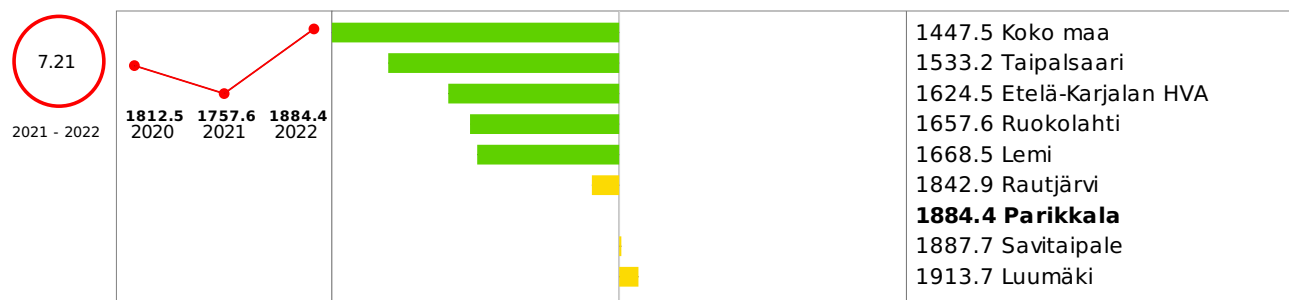
Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidetut potilaat / 1 000 asukasta



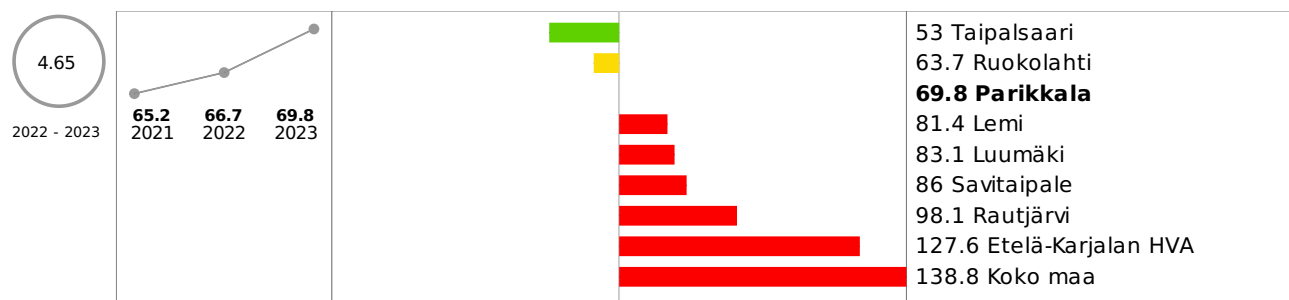
Sosiaalitoiminnan nettokäyttökustannukset (pl. varhaiskasvatus 2015-), euroa / asukas



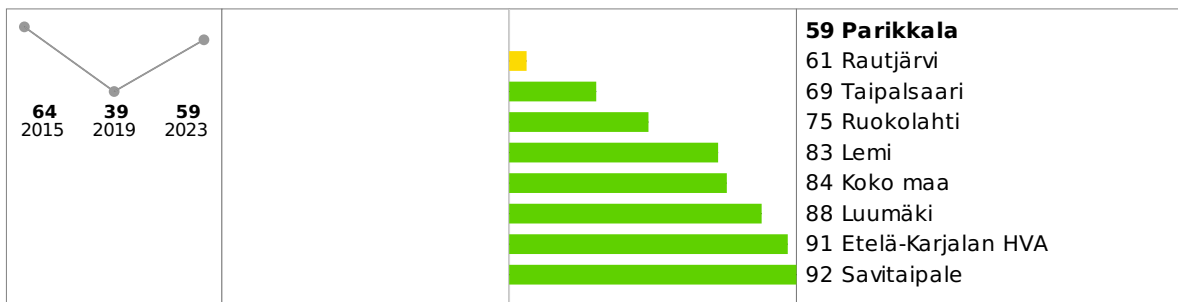
Erikoissairaanhoidon nettokäyttökustannukset, euroa / asukas



Toimeentulotuki, euroa / asukas

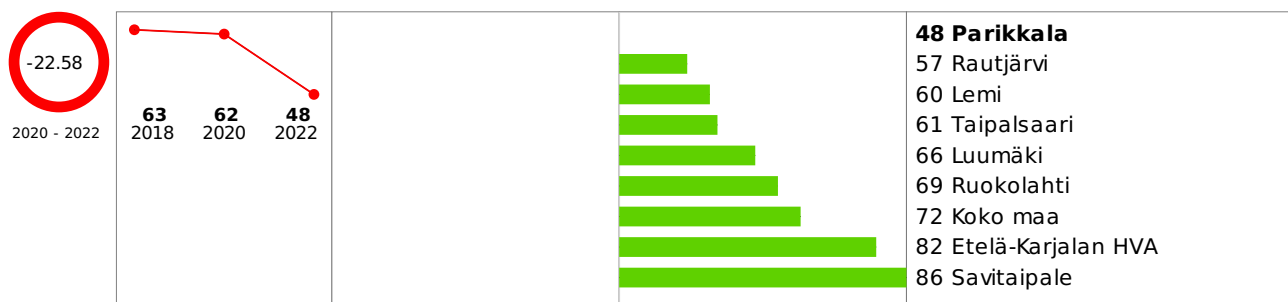


Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuntajohdossa - TEA, pistemäärä



Vapaa-aika

Liikunnan edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä



Allasjumbpakäynnit



Uimahallikäynnit Saari



Senioriliikunta (jumppa + kuntosali)



Muut ryhmät (työik.+seniorit, äidit)



Soveltava liikunta



Vaellus-, hiihto- ja pyöräilytapahtumat



Pyöräilymerkinnät vihkoihin



Liikuntaneuvontakäynnit



Muut liikuntatapahtumat (arvio)



Kuntosali- tai hallipoletit



Kuntosalikortit (kerta+ kausi) Uukuniemi



Kuntosalikortit (kerta+ kausi) Saari



Lasten uimakoulukäynnit



Koulujen hiihto- ja yu-kisat osallistujat



KAIKKI IKÄRYHMÄT - Yhteenveto

Myös Parikkalassa näkyy valtakunnallinen suunta, joka näkyy mielenterveysongelmien ja huumeaineiden käytön lisääntymisenä. Toisaalta alkoholin käyttömäärät, päihtyneenä tehty väkivalta tai rikokset ovat laskusuuntaisia, vaikkakin niiden käyttö näkyy edelleen isoina kustannuksien terveydenhuollon palveluissa. Maakunnallisesti Parikkala on ollut mukana kaatumisenehkäisy-ohjelmissa, joka näkyy myös täällä sairaalahoitoa vaativien kaatumisten vähenemisenä. Lisäksi liukuesteet tilattiin vuoden 2022 puolella ja ne jaettiin vuoden 2023 alussa ensin yli 75-vuotiaille ja sen jälkeen myös yli 65-vuotiaille. Vanhustenviikko näkyy aina myös Parikkalassa ja syksyllä 2023 linja-autollinen ikäihmisiä vietiin kunnan toimesta maakunnalliseen vanhustenviikon juhlaan Lappeenrantaan.

Eri puolilla Parikkalaa toimii vielä useita kuntalaisille ilmaisia liikuntaryhmiä, joiden painopiste on ikääntyneissä ja heidän toimintakyvyn ylläpitämisessä. Toisaalta Simpelejärven opiston sekä liikunnan että muun harrastustoiminnan tarjonta täydentää kokonaisuutta lisäten kuntalaisten aktiivisuutta. Arjen Olohuoneet Parikkalan keskustassa sekä Saaren palvelutalolla kävijämäärät vaihtelivat viikoittain kymmenestä jopa kahteenkymmeneen vetäjästä ja ohjelmasta riippuen. Toimintaa koordinoi hyvinvointikoordinaattori ja sen vetäjinä toimivat sekä maakunnalliset että paikalliset järjestöt, seurakunta ja vapaaehtoiset.

Omatoiminen liikunta kuntosaleilla näkyy myytyjen polettien lukuina ja määrän huomattava lasku selittyy sillä, että kertapolettien myynti loppui R-kioskista heidän toimestaan. Sen jälkeen niitä on myynyt Parikkalan kirjasto sekä kunnanviraston info niiden aukioloaikoina. Kun sähköinen kulku- ja varausjärjestelmä saadaan valittua ja otettua käyttöön ja liikuntatilojen varaaminen sekä käyntikertojen ja korttien osto helpottuu, on odotettavissa runsaampaa aktiivisuutta sekä Parikkalahallin vapaiden viikonloppuvuorojen lisääntyvää käyttöä. Parikkalahallia varaavat ja käyttävät (pl. koulun käyttö) eniten Parikkalan Urheilijat, eri yhdistykset, Simpelejärven opisto sekä liikuntatoimi.

Nuorisotoimen vapaa-ajan tarjonta on merkityksellinen ja tärkeä alueen lapsille, lapsiperheille ja nuorille. Nuorisotilat, kerhot, perhekahvilat, tapahtumat, leirit, retket sekä PNTK:n toiminta tuovat hyvinvointi lapsille, nuorille sekä pienten lasten vanhemmille. Perhekahvila kokoontui joka toinen viikko, kävijöitä n. 6-10 vanhempaa + lapset 1-3. Perhekahvilan merkeissä järjestetään myös retkiä. Lapsille järjestettiin kaksi lasten kesäleiriä, jotka päättyivät yhteiseen kesäretkeen. Nuorten monitoimikerhot toimivat koko kunnan alueella joka viikko tai joka toinen viikko ja kerhot tekivät nuorisotoimen kanssa retken esimerkiksi Tahkolle. Parikkala sai kokea kansainvälistä nuorisovaihtoa (Erasmus, Suomi- Espanja), jolloin nuorisotoimi sai vieraakseen joukon espanjalaisia nuoria Madridin lähialueelta ja jonne he myös matkasivat paikallisten nuorten kanssa kesällä 2023.

Parikkalan nuorten toimikunta, PNTK, valitaan uudelleen joka syysy. Parikkalan kunnan nuorisotyön toimesta mukaan on kutsuttu nuorten kanssa paikkakunnalla aktiivisesti toimivia tahoja, kuten yläkoulun oppilaskunta, lukion opiskelijakunta, seurakunnan nuorisotyö, paikalliset yhdistykset ja järjestöt (esim. 4H/partio tms.). Nämä tahot valitsevat keskuudestaan yksi tai kaksi 13-18- vuotiasta edustajaa toimikuntaan. Toimikunnassa on tällä hetkellä 12 jäsentä. Syksyksi 2024 on suunnitteilla PNTK:n muuttaminen vaikuttajaryhmästä nuorisovaltuustoksi. Virallista lapsiparlamenttia ei Parikkalassa ole, mutta MLL on useana vuonna järjestänyt vastaavan paneelikeskustelun Lapsen Oikeuksien päivän tienoilla, jolloin myös pienempien lasten ääni on päässyt kuuluviin. Vuonna 2023 se järjestettiin 21.11., ja siihen osallistuivat koulun rehtori Valtteri Iso-Raution lisäksi kunnanjohtaja Mervi Pääkkö, ruokapäällikkö Marjut Valkeapää, hyvinvointikoordinaattori Sirpa Rönkkönen, srk:n nuorisotyöntekijä Pekka Wilska sekä koulukuraattori Mervi Auvinen.

Nuorisotoimi toteuttaa eri tahojen kanssa yhteistyössä aika-ajoin paneelikeskusteluita/erilaisia vaikuttamispäiviä nuorten ja päättäjien/muiden asiantuntijoiden välille. Viimeisimmäksi syksyllä -23 järjestettiin yhteistyössä osaamiskeskus Nuoskan ja Parikkalan lukion kanssa Hyvinvoiva lukiolainen -paneelikeskustelun. Nuorten kuuleminen on osa nuorisotyötä, johon osallistuu mm. kunnan luottamushenkilöitä sekä MLL ja Kärki-Leader

Uusi Kirjolan koulu otettiin vihdoinkin käyttöön lukukauden 2023 alussa. Kouluruokailu jatkui silti vielä Parikkalahallissa, joka johtui erimielisyyksistä koulun keittiökäytösten omistamisesta. Samalla alkoi myös uusi eläinlääketieteellinen linja, joka houkutteli aloittamaan lukion 1- luokan 31 uutta oppilasta. Lukiolaiset saivat edelleen käydä ilmaiseksi kuntosalilla sekä varata salivuoron hallista. Vuotta juhlittiin itsenäisyyspäivän Linnanjuhlien merkeissä yhdessä Rautjärveläisten ylä-aste ja lukioikäisten kanssa.

Camera obscura -toimintamalli pystytettiin liikuntatoimen ja nuorisotoimen yhteistyönä Harjulinnan valtuustosalin. Camera Obscura on toimintamalli, joka tarjoaa tukea 12-17-vuotiaiden nuorten hyvinvoinnille ja kasvuun. Samalla toimintamalli tuo yhteen paikkakunnan kouluhenkilöstön ja nuorisotoimen toimijat. Toimintamalli perustuu kokemukselliseen oppimiseen, jonka näkyvin ilmentymä on mielikuvaseikkailurakennelma. Camera obscura -toimintaa operoi koko maassa Suomen NMKY:n Liitto, aina yhteistyössä paikkakunnan nuorisotoimijoiden kanssa.

Parikkala sai Suomen Harrastamisen mallin hankerahan ja sen myötä Kirjolan koulussa kerhot käynnistyvät syksyllä 2023. Hankerahalla aloitti myös harrastamisen mallin koordinaattori, joka toimi myös osa-aikaisena liikunnanohjaajana. Koulupäivien yhteydessä tarjotussa harrastustoiminnassa aloittivat kepparikerho, ratsastuskerho, metsästyskerho ja mopokerho. Koordinaattorin apuna toimii harrastamisen malli nyrkki-tiimi, johon kuuluvat nuorisotyöntekijä, koulunuorisotyöntekijä, etsivänuorisotyöntekijä, hyvinvointikoordinaattori sekä koulun edustaja.

2 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Hyvinvointisuunnitelma ja -kertomus on osa kuntien ja maakunnan strategiatyötä. Se toimii työkaluna tiedolla johtamiseen ja tukee päätöksentekoa. Maakunnallinen hyvinvointiryhmä päätti esittää kolme teemaa seuraavalle valtuustokaudelle: terveelliset elintavat, mielen hyvinvointi ja työllisyyden edistäminen, jotka otettiin myös Parikkalan kunnan painopisteiksi.

Hyvinvointialueen kokoamat, kuntaa koskevat painopisteet ja tavoitteet

Terveellisiä elintapoja pyritään kehittämään koko väestön osalta

- hyvinvointia ja terveyttä edistävien osa-alueiden kuten hyvän ravitsemuksen, riittävän liikunnan ja unen vahvistaminen ja tukeminen.
- vahvistetaan terveyttä edistäviä ja kestäviä ruokatottumuksia sekä tasapainoista ruoka- ja kehosuhdetta kaiken ikäisillä. Toimeenpannaan päihde- riippuvuusstrategia.
- päihteen riskikäytön ja haittojen varhainen tunnistaminen ja tuki sekä yhteisöissä tehtävän ehkäisevän työn ja ammattilaisten osaamisen vahvistaminen.
- edistetään toimintakyvyltään heikentyneiden henkilöiden itsenäistä asumista. Edistetään toimintakyvyltään heikentyneiden henkilöiden itsenäistä asumista.
- perustetaan järjestöfoorumeja ja järjestöneuvostoja kuntiin ja alueelle.

Ikääntyneiden osalta

- toimeenpannaan Kansallinen ikäohjelma vuoteen 2030, jossa huomioidaan ikääntyvien hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen arkiympäristöissä sekä palveluissa.
- ikäpoliittinen ohjelma; digipalveluiden kehittäminen, kulttuurihyvinvoinnin hyödyntäminen, vapaaehtoisten roolin vahvistaminen.
- toimeenpannaan Turvallisesti kaiken ikää - ehkäisyohjelman toimenpiteet sekä Turvallinen ja onnettomuuksista vapaa arki 2025 tekoja.
- ikääntyneiden ravitsemuksesta huolehditaan varhaisen tuen palveluilla (esim. ravitsemuksellisesti laadukkaat ateria- ja kaupakassipalvelut, ruokakurssit, elintapaneuvonta).

Lasten kasvua seurataan ja puututaan oikea-aikaisesti ravitsemukseen liittyviin haasteisiin (esim. ali-/ylipaino, valikoiva syöminen, syömisen häiriintyminen). Nuorten elintapoja edistetään sekä yläasteella että lukiossa. Nuoria kuunnellaan ja otetaan mukaan päätöksentekoon. Lasten ja nuorten hyvinvointia seurataan kouluterveyskyselyllä ja fyysistä kuntoa Move- mittauksilla.

Mielen hyvinvointi on tärkeä osa kuntalaisten terveydentilaa arvioitaessa. Siksi sekä kunnissa että hyvinvointialueella huomioidaan mielen hyvinvointi päätöksissä ja toimissa. Vanhemmuutta pyritään tukemaan jo varhaisessa vaiheessa aivan konkreettisilla toimenpiteillä, joita ovat mm. lapsiparkin järjestäminen, lasten sekä aikuisten harrastusten tukeminen, järjevä ja toiminnallinen kuntatekniikka sekä yleinen turvallisuus.

Parikkalan voimavaroja ovat sen vankka historia sekä luonto, joka antaa mahdollisuuden sekä fyysisen että psyykkisen terveyden ylläpitoon kaikille kuntalaisille. Verrattain hyvät liikuntatilat sekä Simpelejärven Opiston laaja ja monipuolinen kurssitarjonta mahdollistaa laajan harrastamismahdollisuuden ikään katsomatta. Pitkät välimatkat sekä väestön ikääntyminen ovat haasteita, joihin erityisesti digitaalisuus, vertaisohjaajat, ystävötoiminta sekä järjestötoiminta voivat tuoda apua ja ratkaisuja. Ikääntymisvauhdin takia lapset ja lapsiperheet sekä nuoret ovat saattaneet jäädä päätöksen teossa sivuosaan, joten siinä tarvitaan sekä asennemuutosta että halua luoda katseet ja toiminetojen painopisteet entistä enemmän myös tulevia veronmaksajia kohti.

3 Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö

Eteläkarjalaisten hyvinvoinnin tilaa hyvinvointialue tarkastelee SotkaNet - tietokannasta kerättyjen hyvinvointiin liittyvien indikaattoreiden avulla. Indikaattoreista on ollut käytettävissä pääosin vuosien 2022-2023tunnusluvut. Indikaattorivalinnat perustuvat sähköisen hyvinvointikertomuksen perusindikaattoreihin sekä Terveyden ja hyvinvointi laitoksen (THL) minimitietosisältö indikaattoreihin, EKHVA:n omiin lisäämiin seurantaindikaattoreihin, kuten muun muassa Life-Care-tilastoihin. Vertailupohjana on käytetty hyvinvointialueen, koko maan ja Etelä-Karjalan kaikkien kuntien: Imatra, Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Parikkala, Ruokolahti, Rautjärvi, Savitaipale ja Taipalsaari indikaattoreita.

Sote-järjestämislain mukaan hyvinvointialueen on ”tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyötä lisäksi hyvinvointialueen alueella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Sen on myös edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Hyvinvointialueen on neuvoteltava vähintään kerran vuodessa yhdessä alueensa kuntien sekä muiden edellä mainittujen toimijoiden kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta. Hyvinvointialueen tulee turvata asukkaiden, palvelujen käyttäjien, järjestöjen ja muiden yhteisöjen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.”

Vuonna 2023 toteutui myös hyvinvointialueen (EKHVA) toteuttama kuntakierros. Yhteistyötä on pidetty yllä myös osallistumalla maakunnallisiin HYTE- työrukkasen sekä HYTE- johtoryhmän kokouksiin ja työryhmiin.